

Kokybė, novatoriškumas ir bendradarbiavimas mokantis kalbų

Gairės suaugusiųjų švietimo sektoriui

Sudarytos remiantis Europos kalbų ženklų apdovanotų projektų patirtimi

Contents

1. Europos kalbų ženklas – bendroji informacija.....	3
1.1 Kas yra Europos kalbų ženklas?.....	4
1.2 Europos kalbų ženklo poveikis.....	6
1. Kalbų mokymosi projektų kokybės valdymas	8
2.1 Įvadas į kokybės klausimus	9
Kas yra “kokybė”?	9
Kokybės užtikrinimas ir valdymas	13
Kokybės klausimai suaugusiųjų švietimo projektuose.....	14
2.2 Kriterijai, standartai ir rodikliai	16
Atvejai – suaugusiųjų švietimo projektai.....	19
2.3 Metodai ir procedūros	21
Atvejai – metodai ir procedūros suaugusiųjų švietimo projektuose	23
2.3 Metodai ir procedūros	24
Suaugusiųjų švietimo projektų gerosios praktikos.....	26
2.5 Tolesnė veikla.....	27
Kas yra „tolesnė veikla“ projektuose?	27
Tolesnė su Europos kalbų ženklu (EKŽ) apdovanotais projektais susijusi veikla	28
Tolesnė veikla EKŽ apdovanotuose projektuose	28
Tolesnė veikla – suaugusiųjų švietimo projekto pavyzdys	29
Tegyvuoja projektas!	30
2.6 Kalbų mokytojų ir besimokančiųjų motyvavimas.....	31
Ar motyvacija yra nepriklausomas kintamasis?	31
Motyvacija – Europos kalbų ženklo mokymo/mokymosi proceso pagrindas	32
Bendros motyvavimo strategijos taikomos skirtinguose švietimo sektoriuose	33
Patenkinti lūkesčiai ir nesėkmės	34
Motyvacija – suaugusiųjų švietimo gerųjų praktikų pavyzdžiai.....	34
2. Europos kalbų ženklo projektų išnaudojimas ir bendradarbiavimas	36
3.1 Sklaida, išnaudojimas, tvarumas	37
3.2 Bendravimas Europos kalbų ženklu apdovanotuose projektuose.....	43
3.3 EKŽ bendradarbiavimas ir suaugusiųjų švietimas	48

1. Europos kalbų ženklas – bendroji informacija

Autorius: Pixel, Italija

1.1 Kas yra Europos kalbų ženklas?

Tikslai

Europos kalbų ženklas (EKŽ) yra apdovanojimas, kuris skatina naujas kalbų mokymo ir mokymosi iniciatyvas, vertingas naujas kalbos mokymo technikas, informacijos apie jas ir gerosios patirties sklaidą.

EKŽ skirtas visoms švietimo ir mokymo sritims, nepaisant amžiaus ar taikomų metodų, svarbiausia, kad dėmesys būtų skiriamas kalbų mokymosi inovacijų sklaidai. EKŽ, remdamas vietinės ir nacionalinės reikšmės naujoviškus projektus, siekia kelti kalbų mokymosi standartus visoje Europoje.

Kiekvienais metais EKŽ yra suteikiamas už pačius novatoriškiausius projektus visose šalyse. Jį koordinuoja Europos komisija, o vykdo narės šalys per nacionalines agentūras.

Kriterijai

Projektai apdovanojimui atrenkami pagal bendrus Europos mastu nustatytus kriterijus. Taip pat, metų prioritetai nustatomi europiniu ir nacionaliniu lygiu.

Europos kriterijai yra šie:

- Inicijavos turi būti **visapusiškos**. Kiekvienas kalbos mokymosi iniciatyvos elementas nuo besimokančiųjų iki mokytojų, nuo metodų iki medžiagos turi užtikrinti, kad suprantama ir atsižvelgiama į besimokančiojo poreikius.
- Inicijavos turi suteikti **pridėtinės vertės** nacionaliniame kontekste. Tai turi akivaizdžiai pagerinti kalbų mokymą ir mokymąsi arba kokybiškai, arba kiekybiškai. „Kokybė“ reiškia keletą kalbų, ypač rečiau vartojamų, mokymąsi skatinančius projektus. „Kokybė“ reiškia patobulintos metodikos įdiegimą.
- Inicijavos turi **motyvuoti** mokinius ir mokytojus gerinti kalbinius įgūdžius.
- Inicijavos turi būti **originalios** ir **kūrybingos**. Jos turi pristatyti iki tol nežinotus kalbų mokymosi būdus, bet taip pat užtikrinti, kad jos tinka konkrečioms besimokantiesiems.
- Inicijavos turi pabrėžti **europietiškumą**. Jos turi būti pritaikytos prie Europos kalbinės įvairovės ir šiuo privalumu pasinaudoti, pvz. palaikant tarptautinius ryšius. Per kalbinius įgūdžius iniciatyvos turi aktyviai gerinti tarpkultūrinį supratimą.

- Inicijatyvos turi būti **perduodamos**. Jos galėtų būti potencialus įkvėpimo šaltinis kitiems kalbų projektams įvairiose šalyse.

Prioritetai

Kiekvienais metais Europos Komisija EKŽ siūlo konkrečius prioritetus. Šie prioritetai nustatomi remiantis politiniais ir strateginiais tikslais skatinti ir gerinti kalbų mokymą ir mokymąsi Europoje.

2012-2013 m. Europos Komisija nustatė šiuo prioritetus:

- naujosiomis technologijomis pagrįstas kalbų mokymasis
- daugiakalbės besimokančiųjų grupės

Atsižvelgdama į Europos Komisijos prioritetus, nacionalinės agentūros gali nusistatyti konkretesnius nacionalinius prioritetus, padėsiančius gerinti kalbų mokymąsi atitinkamose šalyse.

Laikotarpis

EKŽ kampanijas šalyse narėse organizuoja nacionalinės agentūros. Paraiškų apdovanojimui gauti teikimas skelbiamas nacionaliniu lygiu. EKŽ kampanijų metu teikiama informacija apie EKŽ tikslus, tuometinius Europos Komisijos ir nacionalinius prioritetus, atrankos kriterijus ir paraiškos teikimo procedūrą. Skirtingose šalyse EKŽ kampanijos organizuojamos skirtingu laiku, dėl to skiriasi ir paraiškų teikimo terminai.

Atrankos procedūra

Valstybėse narėse Europos kalbų ženklas suteikiamas vertinimo komisijos arba žiuri sprendimu. Vertinimo komisijos tikslas yra atrinkti geriausiai Europos prioritetus atitinkančius projektus.

Apdovanojimai

Visose Europos šalyse laimėtojas apdovanojamas Europos kalbų ženklo diplomu. Taip pat, laimėtojams suteikiama teisė savo informaciniuose pranešimuose arba leidiniuose naudoti Europos kalbų ženklo logotipą. Kai kuriose šalyse nacionaliniai rėmėjai laimėtojams teikia prizus.

Tolesnė informacija

Daugiau informacijos apie Europos kalbų ženklą rasite šiuose tinklapiuose:

- **Europos Komisija**
Oficialus Europos kalbų ženklo tinklapis
http://ec.europa.eu/languages/european-language-label/index_en.htm;

- **nacionalinės agentūros**
Už Europos kalbų ženklą atsakingos nacionalinės agentūros:
http://nellip.pixel-online.org/EUL_national_agencies.php.

1.2 Europos kalbų ženklo poveikis

Suaugusiųjų švietimo sektoriui Europos kalbų ženklas yra svarbus dėl šių priežasčių:

Europos kalbų ženklas užtikrina kalbos projektų ir juos vykdančių institucijų matomumą: vienas iš motyvų teikti paraišką Europos kalbų ženklo apdovanojimui yra projekto ir jį vykdančios institucijos įvaizdžio gerinimas. Vietiniuose ir tarptautiniuose švietimo renginiuose pristatomi projektai žinomesni. Neretai tokie renginiai organizuojami bendradarbiaujant su nacionaline agentūra arba Europos Komisija. Projektai tampa žinomi ir dėl to, kad jie yra įtraukiami į Europos kokybiškų projektų duomenų bazę (angl. [European database of quality projects](#)), esančią Europos Komisijos internetinės svetainės Daugiakalbystės sekcijoje. Be to, dalis projektų sulaukia pripažinimo ir yra viešinami vietinės ir nacionalinės žiniasklaidos.

Europos kalbų ženklu apdovanoto projekto pavyzdys:

	<p>“Despertar a las lenguas” aimed at establishing an action plan for innovation in the classroom, developing a methodology that favours the acquisition of multilingual and intercultural competence, raising students’ awareness of the existence of European languages and preparing them for linguistic and cultural diversity by creating positive attitudes to other languages and cultures among students. The learning materials foster the development of multilingual competence.</p>
---	---

Europos kalbų ženklo dėka projektas *“Despertar a las lenguas”* tapo žinomesnis. Pavyzdžiui, apie projektą ir apdovanojimo laimėjimą buvo rašoma vietinėje ir nacionalinėje spaudoje.

Europos kalbų ženklas užtikrino žinomumą projektui, kurį Lietuvos nacionalinė agentūra atrinko į penkių geriausių Europos kalbų ženklų apdovanotų projektų apdovanojimo iškilmes, vykusias per Europos kalbų dieną rugsėjo 26 – 28 d. Kipre.

Europos kalbų ženklas didina projekte dirbančių darbuotojų motyvaciją: europinis pripažinimas leidžia mokytojams geriau suvokti jų pačių vaidmenį. Inicijatyvos, į kurias įsitraukia mokykla, priklauso nuo jos darbuotojų motyvacijos, todėl būtina tinkamai įvertinti į šią veiklą jų investuojamą laiką ir energiją. Europos kalbų ženklas gali smarkiai įtakoti mokytojų motyvaciją: projekte dalyvaujantys darbuotojai sulaukia oficialaus pripažinimo; nedalyvaujantieji projekte gali pradėti domėtis projekto rezultatais ir poveikiu. Be kita ko, Europos kalbų ženklas gali įtakoti apdovanojimą vertinančius mokinius ir jų tėvus ir taip juos motyvuoti dalyvauti projekte.

Europos kalbų ženklas prisideda prie projekto tvarumo: projekto tvarumą Europos kalbų ženklas didina įvairiais būdais. Pavyzdžiui, “apdovanotas” projektas turi didesnes galimybes dalyvauti paskesnėse veiklose ar projektuose. Išties, dalis projektų vėliau gavo paramą pagal Leonardo da Vinči “Inovacijų perdavimo” (angl. “Transfer of Innovation”) programą. Europos kalbų ženklas atgaivina projektą vykdančią instituciją, suteikia jai pripažinimo ir tvirtumo, motyvuoja pedagogus, suteikia tolesnio projekto vykdymo galimybių. Taip pat, Europos kalbų ženklų apdovanojimas koordinuojančioms institucijoms yra lengviau rasti tolesnį finansavimą veiklos tęsimui. Galiausiai, gerąsias praktikas apdovanojantis ir kokybę pabrėžiantis Europos kalbų ženklas skatina projekto palaikymą ir tolimesnį jo vykdymą.

Pavyzdys:

According to the [“Languages for Healthcare”](#) coordinating institution, by learning foreign languages, barriers are overcome, medical staff develop a better understanding of people coming from different cultures in order to better take account of patients’ wishes and needs in the health care system and their treatment. The success of the programme is demonstrated by the great number of medical staff who have registered for language courses since it started -: 620 for Italian and 120 for Slovenian.

Europos kalbų ženklas prisidėjo ne tik prie projekto žinomumo, bet ir prie jo tęstinumo. Inicijatyva tapo nuolatinės koordinuojančios institucijos veiklos dalimi, kuri apėmė tarptautinę pacientų konsultavimo sistemą, informacinių brošiūrų ir siuntimų bei sutikimų liginėms įvairiomis kalbomis parengimas. Europos kalbų ženklų dėka buvo galima teikti vertimo paslaugas, kurias itin vertima įvairių liginės skyrių darbuotojai.

1. Kalbų mokymosi projektų kokybės valdymas

Autoriai:

EAQUALS, Jungtinė Karalystė

Omnia, Suomija

Fägelskolan, Švedija

KUTU, Bulgarija

Prosper-Ase, Rumunija

Public Service Language Centre, Lietuva

University of Extramadura, Ispanija

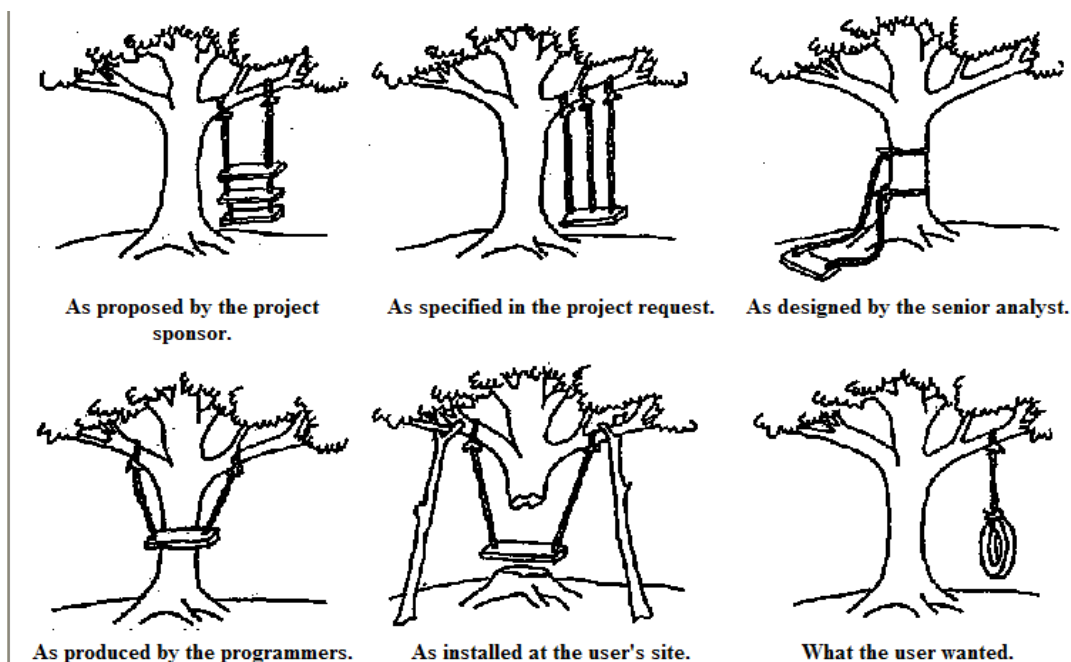
2.1 Įvadas į kokybės klausimus

Kas yra “kokybė”?

“Kokybė” yra per dažnai vartojamas terminas, siejamas su greitai judančiomis vartojimo prekėmis arba tokiais paslaugomis, kaip nakvynė viešbutyje arba maitinimas restorane. Tačiau ką išties reiškia “kokybė”? Kaip ją galima išmatuoti ir ką ji reiškia kalbų mokymosi projektuose? Tai yra dalis šioje pirmoje skiltyje aptariamų klausimų. Toliau aptarsime kaip į Europos kalbų ženklo apdovanojimą pretenduojančių projektų atrankos kriterijai siejasi su kokybės apibrėžimu.

Paprastas Oakland'o¹ siūlomas apibrėžimas teigia, kad kokybė paprasčiausiai reiškia vartotojo poreikių tenkinimą. Sudėtingesnį apibrėžimą siūlo Feigenbaum'as²: “Kokybę nusako vartotojas, remdamasis savo faktine patirtimi su produktu ar paslauga, kuri yra matuojama vartotojo reikalavimų – išreikštų arba ne, sąmoningų ar juntamų, atžvilgiu”. Taigi, kokybė glaudžiai siejasi su “vartotojo pasitenkinimu”: vartotojai, o ne paslaugos teikėjai ar produktų gamintojai nusprendžia kokios paslaugos ir prekės yra kokybiškos ir nekokybiškos.

Šį požiūrį iliustruoja Oakland'o knygoje pateikiamas piešinys:

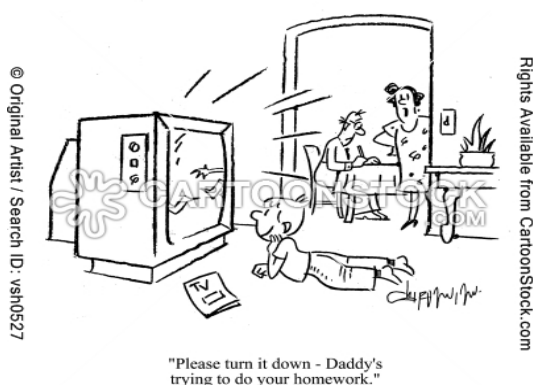

Šio pasakojimo moralas yra toks, kad į paslaugą ar produktą galima investuoti labai daug pastangų ir lėšų, tačiau niekada nepasiekti to, ką vartotojas laiko kokybe. Kas yra “vartotojas” kalbų mokymo ir mokymosi projektuose?

¹ Oakland, John. 1991. *Total Quality Management*. Butterworth-Heinemann

² Feigenbaum, Armand. 1961. *Total Quality Control*. New York: McGraw-Hill

Svarbu aptarti kas yra vartotojas ir naudos gavėjas kalbų projektuose. Švietimo sektoriuje kaip tokiam gali būti keletas naudos gavėjų, tačiau pagrindinis dėmesys skiriamas besimokančiajam, šiuo atveju kalbos besimokančiajam asmeniui. Be šios “vartotojų” grupės paprastai yra ir kita grupė ar asmuo. Kalbant apie bendrojo lavinimo mokyklų mokinius tai yra jų tėvai, kurie tiesiogiai arba netiesiogiai (mokėdami mokesčius) moka už savo vaikų mokymą. Suaugusiųjų mokymo ar įmonių darbuotojų mokymo sektoriuose už paslaugas moka darbdaviai arba valstybinės institucijos. Galiausiai, yra dalininkai, tokie kaip švietimo ministerija, valdžios įstaigos ir mokyklų vadovybė, kurie yra laikomi netiesioginiais “vartotojais” ir, žinoma, dalininkais.

Kažkodėl manoma, kad mokymas įskaitant kalbų mokymo projektus, privalo patenkinti arba pageidautina pranokti visų šių vartotojų grupių lūkesčius. Tai nėra lengva, kadangi skirtingų grupių poreikiai kartais prieštarauja vieni kitiems. Klasikinis to pavyzdys yra skirtingi jaunų bendrojo lavinimo mokyklos mokinių, norinčių intensyvaus ir “aktyvaus” mokymosi proceso, ir jų tėvų, kuriems svarbiausias yra egzaminų rezultatas, gramatikos žinios ir tam tikro lygio kalbos mokėjimo įrodymas, požūriai.

Žinoma, vartotojams ne visada lengva ir paprasta apibrėžti savo tikslus poreikius, ypač tokiam sudėtingame paslaugų sektoriuje kaip švietimas. Daug dažniau jie linkę suprasti ko jiems nereikia.

Kaip kokybės sampratą atitinka kriterijai pagal kuriuos Europos kalbų ženklo apdovanojimui atrenkami projektai?

Europos kalbų ženklo [kriterijai](#) buvo aptarti pirmame skyriuje. Pagal juos apdovanojimui atrinkti projektai privalo:

- **būti visapusiški**, t.y. visi kalbos projekto elementai privalo užtikrinti, kad suprantama ir atsižvelgiama į besimokančiojo poreikius.
- **motyvuoti** mokinius ir mokytojus gerinti savo kalbinius įgūdžius.
- būti **originalūs** ir **kūrybingi**.
- sukurti **pridėtinės vertės** nacionaliniame kontekste.
- turi **pabrėžti europietiškumą**.
- turėtų būti **įkvėpimo šaltinis** kurti kalbų mokymo projektus kitose šalyse.

Tik pirmi du iš šių kriterijų tiesiogiai siejasi su pirminiu vartotoju, t.y. besimokančiuoju kalbos. Likę kriterijai liečia nacionalinius ir europinius klausimus ir ne taip lengvai išmatuojamus aspektus, tokius kaip originalumas, kūrybiškumas ar perkeliamumas.

Kokius kalbų projektų aspektus reikia apsvarstyti vertinant jų kokybę?

Šiame skyriuje aptariami kalbų mokymo projektai kokybės atžvilgiu, remiamasi Jungtinėje Karalystėje ir Vokietijoje projektus vykdžiusių institucijų pavyzdžiais.

Kokybė siejama ne su kažkuriuo vienu projekto aspektu, bet su visais projekto aspektais ir veiksniais. Visi elementai yra priklausomi vienas nuo kito, todėl jeigu “kokybės grandinėje” yra silpnoji grandis, ji įtakoja viso projekto kokybę. Žemiau aptariami pagrindiniai aspektai.

a) Kas yra tie besimokantieji, kuriems projektas turėtų duoti naudos?

Besimokantieji kalbų yra pagrindiniai vartotojai ir jų poreikiai bei nuomonė apie tai, kas bus jiems naudingas gavinys ir gera projekto patirtis yra visų svarbiausi. Jei aktualu ir įmanoma, reikėtų išklausti ir kitų vartotojų grupių, tokių kaip mokinių tėvai arba profesinio mokymo srityje, darbdaviai. Daugeliu atveju su besimokančiais tariamasi iki pilnai suplanuojant projektą. Projekto kūrėjai turėtų gerai žinoti besimokančiuosius ir suprasti jų mokymosi ir motyvavimo poreikius.

Pavyzdžiai: projekto “Citizenship & Language Pack” (Vokietija, 2012 m.) tikslas buvo parengti mokomąją medžiagą suaugusiems imigrantams, norintiems mokytis vokiečių, italų, ispanų arba rečiau Europoje naudojamų, tokių kaip lietuvių, čekų ir graikų, kalbų.

Projekto “[Guthan nan Eilean: Island Voices](#)” (Jungtinė Karalystė, 2007 m.) tikslinė grupė buvo bendruomenės, norinčios mokytis škotų gėlių kalbos. Ypatingas dėmesys buvo skiriamas Hebridų saloms, kur yra įsikūręs *Sabhal Mòr Ostaig* – galų kalbos ir kultūros nacionalinis centras.

b) Kaip atsirado projektas ir ko juo siekiama? Kas paskatino jo imtis? Kokius kalbų mokymosi poreikius jis tenkina?

Heyworth³ teigia, kad “projektai skiriasi nuo įprasto darbo. Jais siekiama kažką pakeisti” arba, galėtumėm pridėti, jie bent jau patikrina ar reikalingi pokyčiai. Išties, net dviejų valandų trukmės pamokos projektas turėtų skirtis nuo įprasto darbo klasėje. Čia aptariamas projektas turėtų būti vykdomas iš gerų švietėjiškų paskatų, o ne, pavyzdžiui, dėl to, kad pajvairintų gyvenimą mokytojams arba kad būtų galima laimėti Europos kalbų ženklo apdovanojimą!

c) Kokie yra konkretūs tikslai ir siekiami rezultatai projekto gyvavimo laikotarpiu ir jam pasibaigus?

Pagrįstus mokymosi rezultatus projekto pabaigoje arba jam jau pasibaigus reikia kruopščiai apgalvoti tam, kad jie būtų pasiekiami ir naudingi besimokantiejiems. Taip

³ Heyworth, Frank. 2002. *A Guide to Project Management*. Graz: European Centre for Modern Languages. See <http://www.ecml.at/tabid/277/PublicationID/39/Default.aspx>

pat jie turi būti išmatuojami, kad būtų galima juos tinkamai įvertinti. Tačiau geri projektai turi ir tarpinius tikslus kurie taip pat yra vertinami. Pavyzdžiui, projekto [“Web-based Course in Norwegian”](#) (Estija, 2009 m.) tikslas buvo konkrečiai sukurti internetinę norvegų kalbos mokymo Estijoje ir kitur, medžiagą.

d) Ar pakanka finansinių resursų vykdyti tokių tikslų siekiantį projektą?

Tai paprastai sudėtingas klausimas: daliai projektų vykdyti reikia nedidelių papildomų pinigų, pavyzdžiui, jei jų metu mokiniai atlieka įvairias užduotis pamokų metu. Tačiau projektai vykdomi ne pamokų metu paprastai reikalauja papildomo finansavimo. Neverta toliau planuoti tęsti projekto jeigu jo vykdytojas nėra įsitikinęs, kad papildomą finansavimą galėtų gauti iš institucijos biudžeto, vietinės agentūros ar rėmėjo, iš tėvų ar iš pačių studentų, arba iš tarptautinių paramos fondų tokių kaip Europos Komisijos remiama Mokymosi visą gyvenimą programa.

e) Kaip sukuriamas projektas ir kas tą atlieka/atliko?

Kuriant projektą reikia atsižvelgti į pagrindinius su jo tikslu susijusius aspektus:

- **Trukmė:** projektai paprastai yra fiksuotos trukmės arba bent jau numatomas terminas jo peržiūrai prieš tęsiant toliau. Projektas gali būti trumpalaikis arba ilgalaikis, terminuotas arba neterminuotas.
- **Dalyviai:** tai gali būti ir viena moksleivių klasė ar mokytojų grupė (pvz., projekte “Primary Language Podcasting” dalyvavo Šiaurės Rytų Anglijos pradinių mokyklų mokytojai), ir viena ar daugiau institucijų;
- **Metodai ir eiga:** jie taip pat priklauso nuo projekto tikslų ir laukiamų rezultatų; dalis projektų apima tik skirtingus mokymosi būdus (pvz., mokymosi klasėje ir užduočių atlikimo internete derinys); kituose besimokantieji įgytus kalbinius įgūdžius naudoja visuomeninėje veikloje arba lankydami kitą šalį. Dar kiti projektai yra skirti naujų resursų, padedančių mokytojams ar besimokantiesiems kalbų, kūrimui. Kiekvienu atveju skirtingai valdomas projektas ir kontroliuojama kokybė. Taigi, tarkim, projekte “Fashion International” skirtingų mokyklų mokytojai kūrė prancūzų kalbos mokymo medžiagą apie madą, Projekto “Fashion International” metu skirtingų mokyklų mokytojai kūrė teminę metodinę prancūzų kalbos mokymui skirtą medžiagą apie madą, kurią iš pradžių išbandė patys, vėliau pasidalino ja su kitų mokyklų pedagogais, o su savo studentais bandė kitų mokytojų sukurtą medžiagą. Galiausiai, studentams buvo skirta kūrybinė užduotis grupėse – sukurti žurnalą prancūzų kalba.
- **Medžiaga ir technologiniai bei logistiniai resursai:** jie paprastai priklauso nuo metodikos. Jei, tarkim, projektui yra svarbus novatoriškų informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimas, būtina užtikrinti reikalingos techninės ir programinės įrangos prieinamumą. Jei besimokantiesiems ir mokytojams tenka keliauti iš vienos vietos ar šalies į kitą, būtina kruopščiai apgalvoti tokių kelionių organizavimo klausimus.
- **Personalas:** kuriant projektą svarbu apgalvoti kokie žmonės projekto vykdymo metu bus mokytojais, dėstytojais ar mokymo medžiagos kūrėjais ir kokios jiems reikės pagalbos. Projekto komanda turi suprasti projekto tikslą ir juo tikėti, todėl

dalis projekto komandos narių turėtų įsitraukti į jį dar kūrimo etape. Jie privalo turėti bendrą požiūrį ir supratimą ir gebėti dirbti komandoje;

- **Projekto valdymas:** tai svarbiausias dalykas siekiant galutinio projekto rezultato ir jo kokybės. Projektą valdantis žmogus ar žmonės turi būti ne tik atsidavę ir susidomėję, bet ir išradingi kai ne viskas vyksta pagal planą, puikiai bendraujantys ir ryžtingi kai to reikia.

f) Kaip vertinamas projekto progresas ir sėkmė ir kas tai atlieka?

Tai reikėtų aptarti pačioje pradžioje. Tam tikra prasme, jeigu projekto rezultatų neįmanoma įvertinti metodiškai, projekto išvis nereikėtų vykdyti. Projektą vertinti turėtų patys besimokantieji, projekto vadovai ir, idealiu atveju, prie projekto nedirbantys, bet pakankamai kompetencijos tą daryti turintys asmenys.

g) Kaip ir koku būdu yra bendraujama?

Jei siekiama, kad projektas būtų sėkmingas, bendravimas tarp jame dalyvaujančių asmenų, ir besimokančiųjų, ir mokytojų, turi būti produktyvus ir efektyvus. Taip pat projektą būtina viešinti, kad apie jį žinotų projektu besidomintieji arba jį finansuojantieji, gauti išorės ekspertų nuomonę ir užtikrinti, kad informacija apie jį būtų prieinama visiems besidomintiems, kurie galbūt įkvėpti projekto sukurs panašų arba prisijungs prie jau vykdomo.

Unfortunately, the minister's little joke didn't translate well into Ukrainian.

Kokybės užtikrinimas ir valdymas

Nuo XX a. antrosios pusės tokie terminai kaip “kokybės standartai”, “kokybės garantija”, “kokybės kontrolė” ir “kokybės valdymas” tapo bet kokios veiklos vadybos žodyno dalimi. Visgi, ką jie reiškia ir kaip jie siejasi su mokymo projektais? Visi terminai susiję su produktų, paslaugų ar, šiuo atveju, projektų kokybės užtikrinimu.

Kokybės kontrolė paprastai vykdoma įmonėse, gaminančiose prekes ar produktus. Pvz., jogurtus gaminančioje įmonėje imamas atsitiktinis jogurto mėginys ir tikrinama ar jis atitinka nacionaliniuose ar tarptautiniuose įstatymuose, pačios jogurtų pramonės arba paties gamintojo numatytus kokybės reikalavimus. Aptikus bet kokį pažeidimą keičiamas gamybos procesas ir iš vartojimo išimami tūkstančiai indelių jogurto. Panaši tvarka galioja ir automobilių pramonėje, tik kokybės standartų neatitinkantys automobiliai yra nesunaikinami, o jų trūkumai pašalinami. Paslaugų sektoriuje, pvz., viešbučiuose, bankuose ar degalinėse kokybės kontrolę atlieka „netikri“ klientai, t. y. žmonės, apsimetę klientais tikrina paslaugų kokybę arba remiamasi klientų pildomomis anketomis ar atsiliepimais.

Pačios bendrovės kokybės užtikrinimo procedūras atlieka siekdamas užtikrinti kokybės palaikymą ir gerinimą kiekvienoje gamybos stadijoje ar paslaugos atlikime. Paprastai bendrovės klausinėja klientų ar darbuotojų nurodyti problemines sritis ir pasiūlyti kaip problemas išspręsti. Dalis bendrovių šiam tikslui samdo išorės ekspertus. Kalbų mokymosi pasaulyje, pvz., [EAQUALS](#) siūlo kalbos institucijoms galimybę būti “akredituotomis” ar “sertifikuotomis” pagal EAQUALS standartus. Inspektoriai (ar auditoriai) nuolat lankosi institucijose ir tikrina visus EAQUALS standartų apimamus aspektus, ypač besimokantiesiems siūlomas paslaugas ir pataria kaip toliau gerinti kokybę.

Siekdamas užtikrinti kokybę daugelis kitų organizacijų taiko ISO (“International Organization for Standardisation”) standartus. Sertifikuojančios institucijos auditoriai prašomi patikrinti ar produktų, paslaugų ar vadybos sistemos atitinka jų standartus. Tokiais atvejais išorės ekspertų išduoti sertifikatai yra tarsi “kokybės ženklas”.

Apibendrinant, kokybės valdymas yra grupė nuolatinių procedūrų, tokių kaip jau anksčiau minėti kokybės kontrolės ir kokybės užtikrinimo procesai, kurias organizacijos naudoja siekdamas palaikyti ir gerinti kokybę. Kokybės vadyba (taip pavadinta Oakland’o knyga, o patį terminą sukūrė Feigenbaum) reiškia, kad kiekvienas darbuotojas stengiasi dirbti kokybiškai ir savo didelėmis ar mažomis idėjomis gerinti kokybę žvelgiant ir iš klientų, ir iš pačių darbuotojų perspektyvos.

Kokybės klausimai suaugusiųjų švietimo projektuose

[Welsh for Adults](#)

Valų kalba Velso šiaurėje įskaitant Flintšyre esantį Moldą ir aplinkinius miestus yra gimtoji ar antroji vartojama kalba. Visgi nemaža dalis bendruomenės nekalba valų kalba, tuo tarpu kiti norėtų geriau jos išmokti dėl socialinių ir profesinių priežasčių.

Intermediate lygiu valų kalbos besimokantieji suaugę pastebėjo, kad realus kalbos naudojimas už klasės ribų jiems yra labai naudingas.

Projektų vadovas iš Bangoro universiteto pasinaudojo mokinių, lankančių intensyvius valų kalbos vasaros kursus, entuziazmu ir aplinkinių rajonų valų kalba kalbančių žmonių noru su jais bendradarbiauti. Projekto tikslas sudaryti sąlygas valų kalbos besimokantiems mokiniams ir bendruomenės nariams, kuriems valų kalba yra gimtoji, socialiai susiburti vietos renginiuose, klubuose ir įvairiuose vietiniuose visuomeniniuose susibūrimuose. Kadangi kiekvieno projekto sėkmė priklauso nuo kiekvieno dalyvaujančio asmens noro ir motyvacijos, siekdamas užtikrinti, kad vyktų tikras bendravimas ir visi dalyviai jame aktyviai dalyvautų, projekte dalyvavo pats projekto vadovas.

Projekte kasmet dalyvauja apie 150 besimokančiųjų valų kalbos ir apie 50 asmenų, kuriems valų kalba yra gimtoji. Projekto grupė kasmet suorganizuoja apie 10 bendruomeninių renginių, taip pat, pagal savo pomėgius ir galimybes, besimokantieji dalyvauja kituose vietiniuose renginiuose ir susitikimuose. Šio projekto dėka žymiai pagerėjo besimokančiųjų valų kalbos kalbiniai įgūdžiai bei jų motyvacija. Žvelgiant iš asmenų, kuriems valų kalba yra gimtoji, pozicijų, šis projektas yra galimybė jiems prisidėti prie valų kalbos sklaidos bei susitikti su naujais žmonėmis.

- Šis projektas yra unikalus savo struktūra ir eiga, kuri yra paremta dviejų kalbinių bendruomenių bendrais interesais ir entuziazmu. Tokios naujovės yra būtinos suaugusiųjų užsienio kalbų projektuose, kadangi jiems užsienio kalbos mokymasis turi būti jų socialinio (ir/arba profesinio) gyvenimo dalis.
- Nors šiandien valų kalba mokyklose yra privalomas dalykas, taip buvo ne visada, ir daugelis mokyklą baigdavo įgiję nepakankamas žinias. Toks projektas yra realus postūmis užsienio kalbų įgūdžių plėtrai suaugusiųjų tarpe ir geresniam jos svarbos šiuolaikiniame gyvenime supratimui.
- Projekto grupės yra daugiau ar mažiau motyvuotos, be to, veikla yra savarankiškai pasirenkama ir savanoriška, tad projekto vadovas gali lengvai valdyti projekto tempą, užtikrindamas informacijos apie aktualius renginius sklaidą ir, kur įmanoma, kartu dalyvaudamas tolesnėje veikloje. Nesudėtingas savaime motyvuotos grupės subūrimas ir darbo organizavimas yra kiekvieno projekto ir ypatingai tokio, kuriame suaugusieji mokosi užsienio kalbų, pagrindinis privalumas.
- Projektas kurį laiką gali būti vykdomas kaip projekto, kuriame dirba jo vadovas, projektas. Tai vertinama kaip universiteto indėlis į vietos bendruomenę bei gerina jo įvaizdį projekto dalyvių akyse. Tokia nuolatinė parama yra būtina ilgalaikių projektų egzistavimui.

2.2 Kriterijai, standartai ir rodikliai

Egzistuoja keletas svarbių kriterijų pagal kuriuos galima atpažinti kokybišką kalbų projektą. Iš tikrųjų, šiuos kriterijus galima taikyti daugeliui ugdymo sektoriaus projektų.

- Projekto vadovas: šią funkciją atliekantis žmogus viso projekto metu privalo gebėti naudoti daugybę įgūdžių.
- Projekto komanda: komandą turi sudaryti žmonės, turintys skirtingų įgūdžių ir patirties.
- Projektas: projekto apimtis ir trukmė yra esminiai dalykai.
- Organizacija: organizacija turi remti ir projekto vadovą, ir visą projektą. Organizacijos vadovybė turi būti įsitikinusi projekto svarba nuo pat jo planavimo etapo.
- Išorinė aplinka: išorinis spaudimas neturėtų įtakoti projekto eigos. Būtina turėti atsarginį planą jei komanda negali atlikti kasdienių užduočių.

Šaltinis: [Tutorialspoints](#)

Skirtinguose ugdymo sektoriuose labai skiriasi projektų programos ir jiems skiriamos lėšos. Dėl to, nustatant projekto tikslus ir siekiamus rezultatus būtina atsižvelgti į jam skirtą biudžetą ir projekto trukmę. Yra dar keletas sėkmingo projekto kriterijų, tokių kaip projekto **gaviniai**, **poveikis** ir **naudos gavėjai**.

Projekto gaviniai

Projekto gaviniai turėtų sutapti su teikiant paraišką projektui ir sudarant jo planą minimais rezultatais. Jų formos gali būti įvairios: tai gali būti mokymosi rezultatai, mokymo ir mokymosi medžiaga, nauji mokymo metodai ir t.t.

Naujus metodus, kaip ir naują mokomąją medžiagą, reikia išbandyti su tinkama tiksline grupe ir galutiniais vartotojais dar projekto metu, o ne jam jau pasibaigus. Tuo metu reikia vertinti galutinių vartotojų požiūrį ir grįžtamąjį ryšį. Taip galima išgauti pakankamai grįžtamojo ryšio, kad būtų galima atlikti reikiamus galutinio produkto pataisymus. Testavimas visada turi būti dalis projekto veiklos, tam turi būti skiriama pakankamai laiko ir žmogiškųjų resursų.

Analizuojant testuojamo produkto rezultatus labai svarbus yra kritinis mąstymas, kadangi tik galutis produkto vartotojas gali suteikti būtinos informacijos apie gavinių naudingumą. Testavimas taip pat gali atskleisti projekto gavinių panaudojimo kituose sektoriuose ar mokantis kitų kalbų galimybių. Medžiagos apimtis turi apytikriai atitikti tai, kas buvo pateikta projekto plane: jei sukuriama daugiau medžiagos nei numatyta, tai gali įtakoti projekto poveikį, tačiau daugeliu atveju nuveikto darbo kiekį lemia skirtas finansavimas.

Projekto poveikis

Numatomą projekto poveikį irgi reikia vertinti dar vykstant projektui. Tai padaryti gali būti sunku, kadangi tuo metu dar neturima konkrečių išvadų ir gavinių. Tačiau, poveikį visada įtakoja finansiniai resursai ir jie atitinka indėlį. Kuo aiškesni tikslai ir

uždaviniai, tuo lengviau yra numatyti galimą poveikį. Kai kuriais atvejais, poveikis būna daug svarbesnis ir veiksmingesnis nei buvo numatyta pradžioje. Taip gali nutikti ir su gavimais. Pavyzdžiui, naujos tikslinės grupės gali naudoti rezultatus, o tai yra teigiamas projekto rezultatas. Pasitaiko atvejų, kad projektas yra skirtas labai siauram ir specifiniam ugdymo sektoriui, tačiau projekto poveikis ir naudingumas yra didesni jei rezultatus galima panaudoti kituose sektoriuose ar mokymo programose.

Naudos gavėjai

Naudos gavėjai yra svarbi sėkmingo projekto dalis. Apie juos reikia pagalvoti jau projekto planavimo etape, jie turi būti atstovaujami ir nuodugniai apsvarstomi vykdant projektą. Planuojant projektą naudinga atlikti esamų poreikių analizę, pvz., atlikti apklausą arba analizuoti statistiką apie tikslinės grupės mokymosi tikslus ir poreikius. Pokalbiai ir diskusijos su mokytojais ir galutinių vartotojų atstovu suteiks naujausias informacijas apie tuometinius jų poreikius.

Standartai

Projekto standartai apibūdinami taip⁴: tai yra taisyklės ir tvarka, vadovaujantis kuriais yra vykdomas projektas. Jie gali būti sudaryti vadovaujantis organizacijos praktikomis arba unikaliais projekto reikalavimais. Projekto vadovas turi nustatyti projekto standartus pačioje projekto pradžioje. Aptarkime keletą pavyzdžių.

- **Susitikimai:** gerai, kai projekto komandos susirinkimai vyksta reguliariai. Iš anksto sutarus susirinkimų laiką užtikrinamas projekto komandos darbas tam tikromis dienomis ir tam tikru laiku. Bendri savaitiniai poros valandų trukmės susirinkimai užtikrina rezultata, kuris pasiekiamas bendraujant ir bendradarbiaujant.
- **Dokumentacija ir komunikacija:** projekto vadovas privalo užtikrinti aiškia komunikavimo tvarką ir tai, kad visa su projektu ir darbu jame susijusi medžiaga būtų visiems prieinama. Suprantama, reikėtų laikytis bendros ugdymo institucijoje taikomos dokumentų tvarkymo tvarkos. Taip pat reikia būti pasirengus atvejams, kai vieno iš projekto komandos narių nebus ir tuo metu informaciją apie projektą gali tekti perduoti kitam organizacijos darbuotojui. Aiškūs tvarkaraščiai su apirėžtais etapais padės valdyti projektą ir užtikrins sklandžią darbų eigą.
- **Dalijimasis žiniomis:** projekto komandos nariai turi būti atrenkami atsižvelgiant į darbui projekte reikalingą kompetenciją ir žinias. Kompetentingai projekto komandai būdinga nariai su skirtingomis kompetencijomis ir žiniomis. Projekto komandoje arba jo organizaciniame komitete gali būti ir besimokančiųjų arba galutinių sukurto produkto vartotojų. Projekto vadovas turi sudaryti sąlygas sklandžiam žinių tarp komandos narių dalijimuisi.
- **Problemų sprendimas:** projekto vadovas ir visa projekto komanda turi būti pasirengę spręsti projekto metu kylančias problemas. Vykdamas projektą gali įvykti įvairių dalykų, pvz., pasikeisti komandos nariai, projekto keliami tikslai gali atrodyti sunkiai pasiekiami, gali strigti bendravimas tarp komandos narių, ugdymo įstaiga gali susidurti su finansiniais ar administraciniais sunkumais, įtakojančiais

⁴ Adaptuota iš tinklapio Projectmanagement.com

projekto eigą ir pan. Taigi, susidūrus su panašiomis problemomis reikia pakankamo lankstumo ir atvirumo, kad jas išspręsti.

Rodikliai

Rodikliai parodo kaip gerai yra vykdomas projektas ir kokia yra jo sėkmė lyginant su pradiniais planais. Vertinant projektą, jo pabaigoje reikėtų naudoti tuos pačius rodiklius, kurie buvo minimi projekto pasiūlyme ir jo vykdymo plane. Turi būti balansas tarp indėlio ir išėigos, o tai reiškia, kad projektui skiriami resursai turėtų atspindėti planuojamą projekto rezultatą. Finansiniai indėliai turi atitikti iš anksto nustatytus projekto tikslus. Taip pat reikėtų peržiūrėti pradinę „problema“, kurią siekiama projektu išspręsti: rodikliai turėtų parodyti ar projekto metu rasti sprendimai yra tinkami. Reikėtų atsižvelgti ir į pokyčių rodiklius: ar buvo išorinių faktorių, kurie įtakojo projektą?

Veiklos rodikliai yra keturių tipų. Siekiant įvertinti projektą pagal šiuos rodiklius reikia gerų duomenų ir tinkamų procedūrų:

- **Indėlio rodikliai** matuoja vyriausybės ar kitų finansavimo šaltinių skiriamus finansinius, administracinius ir priežiūros resursus. Tam, kad būtų galima įvertinti atliktos veiklos efektyvumą, būtinas ryšys tarp panaudotų resursų ir pasiektų rezultatų.
- **Gavinių rodikliai** matuoja tam tikrų veiksmų ir panaudotų resursų, pvz., mokymo skyrių sukūrimas, apmokytų mokytojų skaičius ir t.t., tiesioginius ir konkrečius padarinius.
- **Rezultatų rodikliai** matuoja rezultatus pagal naudą tikslinei grupei, pvz., kiek procentų studentų pasirinko mokytiis rečiau vartojamą kalbą.
- **Poveikio rodikliai** matuoja ilgalaikius gavinių padarinius. Jie matuoja bendruosius tikslus pagal nacionalinį vystymą ir pagal projekto poveikį jo aplinkai ir tikslinėms grupėms, pvz., pagerėję kalbiniai įgūdžiai pagal kalbų skaičių arba pagal kalbos mokėjimo lygius (šaltinis: [Aid Delivery Methods](#)).

Vis dažniau visuomenė arba finansuojanti organizacija prašo pagrįsti pasiekimus konkrečiais rezultatais. Tam, kad būtų galima tai padaryti, projektai ir programos turi būti vis „sumanesni“ (angl. “SMART”):

- S**pecific
Should be clear to people with a basic knowledge of the issue, program or initiative and clearly articulated, well defined and focused.
- M**asurable
Should be able to determine the degree to which there is completion or attainment. Using the same (ideally quantifiable) methodology and information, findings should be able to be replicated.
- A**chievable
Should be realistic, practical, and attainable within operational constraints dependent upon availability of resources, knowledge, and timeframe.
- R**elevant
Should be tied to government priorities and mandate and help or contribute to the bringing about of the desired outcome in the Canadian society, economy or environment.
- T**ime-bound
Should have clear deadlines expressed.

Apibendrinant, rodikliai paprastai nurodo šiuos projekto veiklos aspektus:

1. Kokie?

Kokie yra projekto gaviniai ir rezultatai? Kokių veiksmų imamasi siekiant šių rezultatų?

2. Kiek?

Koks didelis ir įspūdingas yra pokytis, kurio siekiama projektu?

3. Kas?

Kas yra tikslinė grupė? Ar yra tiesioginės ir netiesioginės tikslinės grupės? Ar šios tikslinės grupės tinkamai parinktos?

4. Kur?

Kokia yra geografinė projekto aprėptis? Ar projektas yra tarptautinis, nacionalinis, regioninis ar skirtas tik konkrečiam jį vykdančiam universitetui ar ugdymo įstaigai?

Atvejai – suaugusiųjų švietimo projektai

7 jours sur la planète – Prancūzija

Projekto metu, buvo sėkmingai sukurtas platus įvairių paslaugų teikėjų tinklas. Projektas paremtas glaudžiu Prancūzijos užsienio reikalų ministerijos, organizacijos *Internationale de la Francophonie* ir įvairių švietimo ir naujųjų technologijų ekspertų bendradarbiavimu. Konkrečiai, TV5 Monde televizijos kanalas bendradarbiauja su keletu užsienio kalbų mokyklų, turinčių papildomų kompetencijų. Toks bendradarbiavimas užtikrina platų sklaidos tinklą ir garantuoja, kad projekto rezultatai bus tikrai ir lengvai pasiekiami galutinių vartotojų. Televizijos programa ir internetinė svetainė yra pagrindiniai *7 jours sur la planète* projektų produktai. Per 2011 metus internetinę svetainę aplankė daugiau nei 1,4 mln. lankytojų. Taip pat per šiuos metus svetainėje buvo patalpinta daugiau nei 600 000 mokymo rinkmenų ir 2 mln. pratimų. Šie skaičiai aiškiai atskleidžia didelį projekto poveikį. Pasak prancūzų vertintojo, cituojamo leidinyje „*Label des Labels – 10 ans de projets*“, nacionalinės ir

tarptautinės žiniasklaidos dėmesio, kurį suteikia TV5, dėka šio projekto poveikis, kalbant apie jo sklaidą, yra labai svarbus.

[Euromail.com](#) - Danija

Šis projektas skatino naudoti internetą mokantis kalbų. Jis prasidėjo 2004 m. ir tuo metu šis būdas laikytas novatorišku, kadangi internetas dar nebuvo taip plačiai naudojamas kaip yra dabar. Tuo pat metu besimokantieji mokėsi kalbos, ir naudotis internetu. Projektas pasitarnavo ir tiems suaugusiems, kurie negali keliauti į užsienį. Bendravimas internetu su besimokančiaisiais kalbų iš kitų šalių suteikė žinių apie kitas kultūras ir kalbas. Projekto tvarumą įrodo tai, kad projekto metodika yra naudojamas ir dabartinėse ugdymo programose.

[“Language - Not Just Empty Words”](#) - Švedija

Projekto tikslas buvo sukurti ir pritaikyti kalbos mokymosi metodą, kurį būtų galima naudoti ne vienalypėje grupėje. Autentiškos mokomosios medžiagos dėka mokymosi procesas tapo dar prasmingesnis ir įdomesnis. Kitas tikslas buvo daugiau sužinoti apie angliškai kalbančias šalis ir jų kultūras. Rezultatus vertino projekto koordinatorius (angliakalbis mokytojas). Jie atskleidė ženklų studentų kalbinių įgūdžių pagerėjimą ir padidėjusią motyvaciją vartoti kalbą tiek klasėje, tiek neformalioje aplinkoje už jos ribų. Anot mokytojo, metodas galima lengvai pritaikyti mokantis kitų kalbų, o tai didina jo poveikį ir suprantamumą. Mokytojas aktyviai pristatinėjo šį metodą kitose ugdymo įstaigose, tad vyko aktyvi jo sklaida. Šis metodas vis dar naudojamas ir nuolat tobulinamas atsižvelgiant į grįžtamąjį ryšį, tad jo tvarkumas yra garantuotas. Projektas pabrėžia kokybės mokantis kalbų svarbą ir suaugusiųjų mokymosi poreikių tenkinimą.

2.3 Metodai ir procedūros

Įvadas

Sprendžiant kokią metodiką taikyti konkrečiam projektui galima apsvarstyti keletą dokumentuotų ir patikrintų kalbos mokymo metodų. Pavyzdžiui, savo knygoje “Užsienio kalbų mokymo metodai” (“Methodologies in Foreign Language Teaching”) Gangnon’as⁵ pateikia trumpus kalbų mokymo metodų aprašymus.

Mokytojai renkasi mokymo metodus atsižvelgdami į įvairius veiksnius, tokius kaip politiniai prioritetai, tuo metu vykdomi moksliniai tyrimai, besimokančiųjų pasiekimai ir pan. Skirtingose mokymo aplinkose ir siekiant skirtingų tikslų yra taikomi skirtingi metodai. Mūsų pasirinktuose atvejuose vyrauja **komunikatyvinis metodas**, kai užsiėmimuose besimokantieji vartoja tik tikslinę kalbą ir smulkios klaidos nėra taisomos. Šis metodas neakcentuoja gramatikos: vietoje to, susitelkiama ties aiškinimu ir bendravimu tiksline kalba ir studentų skatinimu ją vartoti. Šiuo būdu siekiama į studentus orientuoto mokymo, kur įprastai darbas vyksta bendraujant nedidelėse grupelėse. Dar vienas įvertintuose projektuose naudotas mokymo metodas yra **visuminio fizinio atsako metodas**. Šiam metodui būdingas tikro fizinio veiksmo atlikimas po prašymo jį atlikti tiksline kalba (pvz., “atsistok”, “pagauk”, “nueik į tam tikrą vietą” ir pan.). Taip pat, keliuose projektuose buvo naudotas “pilno pasinėrimo į kalbą” metodas. Jo tikslas - supažindinti besimokančiuosius su tiksline kalba siejama kultūra ir tradicijomis bei užtikrinti, kad tą kalbą jie vartos kontekste, kur vartojama tik tikslinė kalba. Studentai ne tik skaito, rašo ir kalba tiksline kalba, bet ir sužino apie šalies, kurioje ta kalba vartojama, kultūrą (pvz., [AmeriSpan Study Abroad](#)).

Ir vykdant projektą, ir mokant pagal mokymo programą, pasirenkant metodą reikia apgalvoti įvairius veiksnius ir/arba apjungti keletą metodų. Kalbų mokymo projektuose dažnai sėkmingai apjungiami keli metodai, todėl neužtenka juos skirstyti pagal vieną metodą. Žemiau aptariami sėkmingai kalbų mokymo ir mokymosi projektuose pasiteisinę metodai. Visi kaip pavyzdžiai pateikiami projektai tenkina bent dalį Europos kalbų ženklo kriterijų. Pagrindinius metodus galima skirstyti taip:

Mobilumas mokantis kalbų: šiai grupei galime priskirti keletą Europos kalbų ženklu apdovanotų projektų. Platus techninių prietaisų, tokių kaip kompiuteriai, telefonai ir žaidimai naudojimas mokantis kalbų suteikia galimybę tai daryti iš bet kurios vietos, kur yra prieinamos šios priemonės ir internetas. Europos kalbų ženklu buvo apdovanota keletas įdomių ir interaktyvių kalbų mokymosi projektų.

Yra ir kitų mobilumo mokantis kalbų pavyzdžių: pavyzdžiui, fizinis judėjimas iš klasės ar auditorijos irgi yra mobilumas. Tikslinės kalbos vartojimas realiose situacijose už klasės ribų, pavyzdžiui, šalyje, kur ta kalba vartojama arba su gimtakaibiais tos kalbos vartotojais yra dar vienas mobilumo mokantis kalbų pavyzdys.

⁵ Gagnon, Armand A 1999: *Methodologies in Foreign Language Teaching*.
<http://www.linguatics.com/methods.htm>

Autentiškumas, įdomumas ir temos: dar vienas keleto Europos kalbų ženklų apdovanotų projektų požymis yra autentiškumas. Mokantis naujos kalbos labai svarbu, kad besimokantysis galėtų išbandyti savo kalbinius įgūdžius realiose situacijose ir, jei įmanoma, bendraudamas su kalbos, kurią mokosi, gimtakalbiais. Taip bendraudami studentai turi pasirinkti temas arba autentiškai ir prasmingai atsakyti, taip didindami savo motyvaciją ir realiai pritaikydami savo įgūdžius.

Apie autentiškų mokymosi situacijų svarbą ir studentų jau turimų žinių kaip pagrindo panaudojimą 1900 m. rašė John Dewey: "Žiūrint iš vaiko pozicijos, didelė netektis mokykloje yra negalėjimas panaudoti to, ką jis išmoksta už jos ribų, ir, kita vertus, negalėjimas pritaikyti kasdieniame gyvenime to, ką jis išmoksta mokykloje. Tai yra mokyklos izoliavimas – jos izoliavimas nuo gyvenimo" (Dewey, 1900)⁶. Pavyzdžiui, internetu bendraudami su studentais iš kitų šalių, jie susipažįsta su sociokultūriniais klausimais ir šeimų tradicijomis tose šalyse ir taip geriau supranta visuomenę ir kultūrą, kurioje gyvena patys.

Visapusiškumas ir studentų susidomėjimas: labai svarbus kokybiškos mokymo metodikos aspektas yra besimokančiųjų poreikių nustatymas bei į juos reagavimas, taigi ir besimokančiųjų motyvacijos didinimas. Tai pasiekama studentams aktyviai dalyvaujant ir akis į akį bendraujant, ir įmanomas mokyklos aplinkoje: studentams suteikiama galimybė sugalvoti savo pačių klausimus ir temas diskusijai, o tada užduoti klausimus ir diskutuoti su kolegomis.

Donovan, Bransford, & Pellegrino⁷ savo knygoje "[How People Learn](#)" teigia: "Į mokyklos klasę vaikai ateina jau turėdami savo nusistatymus apie tai, koks yra gyvenimas. Jeigu jų pradinis supratimas apie gyvenimą neintegruojamas į mokymąsi, jiems gali nesisėkti įsisavinti naujų sąvokų ir klasėje pateikiamos informacijos, arba jie mokysis tai kaip dalykus, būtinus išlaikyti testą, bet visai nesusijusius su jų išankstinėmis nuostatomis apie gyvenimą už klasės ribų. Šis atradimas reikalauja iš mokytojų gebėjimo skatinti studentus atskleisti jų turimą supratimą ir jį nukreipti į tai, kas atspindi konkrečios mokymosi srities sąvokas ir žinias." Studentų motyvacijos didinimas ir jų skatinimas dalyvauti yra pagrindiniai dalykai siekiant projekto sėkmės. Remiantis metodų ir procedūrų vykdant projektus aptarimu mes sudarėme rodiklių, kuriais galima pasinaudoti pradedant projektą tam, kad patikrintumėme kalbų mokymosi projekto struktūros kokybę, sąrašą. Atrinkti rodikliai padės apibrėžti tikslus ir pasirinkti metodus arba tiesiog planuojant.

- Šis projektas atitinka studentų poreikius ir atsižvelgia į jų pomėgius ir asmeninius tikslus
- Šis projektas atspindi svarbias kalbų mokymosi problemas, teikia pasitenkinimą ir motyvuoja jį vykdyti
- Šis projektas skatina geresnį kalbų mokymąsi ir komunikacinius įgūdžius

⁶ Dewey, J: 1900. *The School and Society*. University of Chicago Press, See also http://www.brocku.ca/MeadProject/Dewey/Dewey_1907/Dewey_1907c.html

⁷ Bransford, John (ed). 2000. *How People Learn: Brain, Mind, Experience, and School* (expanded edition). National Research Council.

- Šis projektas skatina bendravimą tarp besimokančiųjų
- Šis projektas padės mokytojams/studentams plėtoti tarpkultūrinį supratimą ir daugiakalbystę
- Šis projektas suteikia galimybę mokytis kalbos iš autentiškų šaltinių ir bendraujant
- Šio projekto struktūra yra perkeliama, t.y. ją galima naudoti mokant skirtingų kalbų skirtingose šalyse
- Šis projektas pateikia studentams naują požiūrį į kalbų mokymąsi
- Šis projektas plėtoja informacinių ir komunikacinių technologijų (IKT) (socialinių forumų, e. pašto, žaidimų, faktų, istorijos, literatūros, žemėlapių) naudojimą mokantis kalbų
- Šis projektas suteikia progą vartoti kalbą už klasės ribų, kitose aplinkose
- Šiuo projektu siekiama sukurti ir išbandyti naują mokymo medžiagą.

Atvejai – metodai ir procedūros suaugusiųjų švietimo projektuose

Mobilumas mokantis

Dansksimulatore yra prietaisas, pagrįstas kalbos atpažinimo technologija, mokinių, kuriuo naudojasi besimokantieji danų kaip antrosios kalbos. Ši priemonė suteikia galimybę atlikti kartojimo pratimus ir gauti informacijos apie esamą tarimo lygį. Mokiniai turi galimybę praktikuotis būdami bet kurioje vietoje konkrečiai jiems tinkamu tempu.

Learning by moving yra projektas skatinantis originalius užsienio kalbos mokymosi būdus. Viešojo transporto keleiviai mokomi užsienio kalbos trumpų užsiėmimų pakeliui į darbą ar kokią kitą vietą, metu. Projekto mokymo priemonės – lankstinukai ir kompaktiniai diskai, kuriuose pateikiamos dažniausiai vartojamos mokomosios kalbos socialinės frazės. Projektas *“Learning by moving”* vykdomas 6 Europos miestų viešojo transporto sistemose ir yra puikus mobilaus mokymosi proceso pavyzdys.

Autentiškumas, susidomėjimas ir temos

Projekto ALFA – an alphabetization project esmė yra švedų, kaip antrosios kalbos, mokymasis kartu naudojant ir gimtąją kalbą. Šio projekto tikslas didinti raštingumo lygį bei gerinti gimtosios kalbos žinias. Šiame projekte mokiniai dirba su dviem mokytojais – gimtosios kalbos ir švedų kalbos. Mokiniai mokosi įvairiose viešosiose erdvėse, tokiose kaip muziejai ir parkai, kuriose jie fotografuoja ir vėliau dviem kalbom aprašo savo nuotraukas. Šis projektas atitinka mokinių poreikius ir yra tikrai autentiškas, nes čia mokiniai patys kuria mokymosi medžiagą, kurią vėliau naudoja besimokydami kalbėti, rašyti ir skaityti.

SHOPLANG projektas sukurtas siekiant skatinti šešių, rečiausiai vartojamų ir mokomų Europos kalbų – bulgarų, graikų, olandų, maltiečių, lietuvių ir švedų mokymąsi, tikslinių grupių, t.y. plačiosios visuomenės, ypač prekybos centų klientų, kasdienės veiklos metu. Prekybos centrai yra pagrindinė neformalių susitikimų ir visuomeninio

bendravimo vieta, kur lengvai ir paprastai šnekučiuojamasi apie įvairius produktus. Apsipirkdami žmonės kalbasi bei keičiasi informacija ir nuomonėmis apie naujus produktus ir prekes. Tai užtikrina ir autentiškumą, ir susidomėjimą bei leidžia mokiniams kalbėtis bet kokiomis, jiems patinkančiomis, temomis.

2.3 Metodai ir procedūros

Įvadas

Sprendžiant kokią metodiką taikyti konkrečiam projektui galima apsvarstyti keletą dokumentuotų ir patikrintų kalbos mokymo metodų. Pavyzdžiui, savo knygoje “Užsienio kalbų mokymo metodai” (“Methodologies in Foreign Language Teaching”) Gangnon‘as⁸ pateikia trumpus kalbų mokymo metodų aprašymus.

Mokytojai renkasi mokymo metodus atsižvelgdami į įvairius veiksnius, tokius kaip politiniai prioritetai, tuo metu vykdomi moksliniai tyrimai, besimokančiųjų pasiekimai ir pan. Skirtingose mokymo aplinkose ir siekiant skirtingų tikslų yra taikomi skirtingi metodai. Mūsų pasirinktuose atvejuose vyrauja **komunikatyvinis metodas**, kai užsiėmimuose besimokantieji vartoja tik tikslinę kalbą ir smulkios klaidos nėra taisomos. Šis metodas neakcentuoja gramatikos: vietoje to, susitelkiama ties aiškinimu ir bendravimu tiksline kalba ir studentų skatinimu ją vartoti. Šiuo būdu siekiama į studentus orientuoto mokymo, kur įprastai darbas vyksta bendraujant nedidelėse grupelėse. Dar vienas įvertintuose projektuose naudotas mokymo metodas yra **visuminio fizinio atsako metodas**. Šiam metodui būdingas tikro fizinio veiksmo atlikimas po prašymo jį atlikti tiksline kalba (pvz., “atsistok”, “pagauk”, “nueik į tam tikrą vietą” ir pan.). Taip pat, keliuose projektuose buvo naudotas “pilno pasinėrimo į kalbą” metodas. Jo tikslas - supažindinti besimokančiuosius su tiksline kalba siejama kultūra ir tradicijomis bei užtikrinti, kad tą kalbą jie vartos kontekste, kur vartojama tik tikslinė kalba. Studentai ne tik skaito, rašo ir kalba tiksline kalba, bet ir sužino apie šalies, kurioje ta kalba vartojama, kultūrą (pvz., [AmeriSpan Study Abroad](#)).

Ir vykdant projektą, ir mokant pagal mokymo programą, pasirenkant metodą reikia apgalvoti įvairius veiksnius ir/arba apjungti keletą metodų. Kalbų mokymo projektuose dažnai sėkmingai apjungiami keli metodai, todėl neužtenka juos skirstyti pagal vieną metodą. Žemiau aptariami sėkmingai kalbų mokymo ir mokymosi projektuose pasiteisinę metodai. Visi kaip pavyzdžiai pateikiami projektai tenkina bent dalį Europos kalbų ženklo kriterijų. Pagrindinius metodus galima skirstyti taip:

Mobilumas mokantis kalbų: šiai grupei galime priskirti keletą Europos kalbų ženklų apdovanojimų projektų. Platus techninių prietaisų, tokių kaip kompiuteriai, telefonai ir žaidimai naudojimas mokantis kalbų suteikia galimybę tai daryti iš bet kurios vietos,

⁸ Gagnon, Armand A 1999: *Methodologies in Foreign Language Teaching*.
<http://www.linguatics.com/methods.htm>

kur yra prieinamos šios priemonės ir internetas. Europos kalbų ženklų buvo apdovanota keletas įdomių ir interaktyvių kalbų mokymosi projektų.

Yra ir kitų mobilumo mokantis kalbų pavyzdžių: pavyzdžiui, fizinis judėjimas iš klasės ar auditorijos irgi yra mobilumas. Tikslinės kalbos vartojimas realiose situacijose už klasės ribų, pavyzdžiui, šalyje, kur ta kalba vartojama arba su gimtakalbiais tos kalbos vartotojais yra dar vienas mobilumo mokantis kalbų pavyzdys.

Autentiškumas, įdomumas ir temos: dar vienas keleto Europos kalbų ženklų apdvanotų projektų požymis yra autentiškumas. Mokantis naujos kalbos labai svarbu, kad besimokantysis galėtų išbandyti savo kalbinius įgūdžius realiose situacijose ir, jei įmanoma, bendraudamas su kalbos, kurią mokosi, gimtakalbiais. Taip bendraudami studentai turi pasirinkti temas arba autentiškai ir prasmingai atsakyti, taip didindami savo motyvaciją ir realiai pritaikydami savo įgūdžius.

Apie autentiškų mokymosi situacijų svarbą ir studentų jau turimų žinių kaip pagrindo panaudojimą 1900 m. rašė John Dewey: "Žiūrint iš vaiko pozicijos, didelė netektis mokykloje yra negalėjimas panaudoti to, ką jis išmoksta už jos ribų, ir, kita vertus, negalėjimas pritaikyti kasdieniame gyvenime to, ką jis išmoksta mokykloje. Tai yra mokyklos izoliavimas – jos izoliavimas nuo gyvenimo" (Dewey, 1900)⁹. Pavyzdžiui, internetu bendraudami su studentais iš kitų šalių, jie susipažįsta su sociokultūriniais klausimais ir šeimų tradicijomis tose šalyse ir taip geriau supranta visuomenę ir kultūrą, kurioje gyvena patys.

Visapusiškumas ir studentų susidomėjimas: labai svarbus kokybiškos mokymo metodikos aspektas yra besimokančiųjų poreikių nustatymas bei į juos reagavimas, taigi ir besimokančiųjų motyvacijos didinimas. Tai pasiekama studentams aktyviai dalyvaujant ir akis į akį bendraujant, ir įmanomas mokyklos aplinkoje: studentams suteikiama galimybė sugalvoti savo pačių klausimus ir temas diskusijai, o tada užduoti klausimus ir diskutuoti su kolegomis.

Donovan, Bransford, & Pellegrino¹⁰ savo knygoje "[How People Learn](#)" teigia: "Į mokyklos klasę vaikai ateina jau turėdami savo nusistatymus apie tai, koks yra gyvenimas. Jeigu jų pradinis supratimas apie gyvenimą neintegruojamas į mokymąsi, jiems gali nesisėkti įsisavinti naujų sąvokų ir klasėje pateikiamos informacijos, arba jie mokysis tai kaip dalykus, būtinus išlaikyti testą, bet visai nesusijusius su jų išankstinėmis nuostatomis apie gyvenimą už klasės ribų. Šis atradimas reikalauja iš mokytojų gebėjimo skatinti studentus atskleisti jų turimą supratimą ir jį nukreipti į tai, kas atspindi konkrečios mokymosi srities sąvokas ir žinias." Studentų motyvacijos didinimas ir jų skatinimas dalyvauti yra pagrindiniai dalykai siekiant projekto sėkmės. Remiantis metodų ir procedūrų vykdant projektus aptarimu mes sudarėme rodiklių, kuriais galima pasinaudoti pradedant projektą tam,

⁹ Dewey, J: 1900. *The School and Society*. University of Chicago Press, See also http://www.brocku.ca/MeadProject/Dewey/Dewey_1907/Dewey_1907c.html

¹⁰ Bransford, John (ed). 2000. *How People Learn: Brain, Mind, Experience, and School* (expanded edition). National Research Council.

kad pasitikrintumėme kalbų mokymosi projekto struktūros kokybę, sąrašą. Atrinkti rodikliai padės apibrėžti tikslus ir pasirinkti metodus arba tiesiog planuojant.

- Šis projektas atitinka studentų poreikius ir atsižvelgia į jų pomėgius ir asmeninius tikslus
- Šis projektas atspindi svarbias kalbų mokymosi problemas, teikia pasitenkinimą ir motyvuoja jį vykdyti
- Šis projektas skatina geresnį kalbų mokymąsi ir komunikacinius įgūdžius
- Šis projektas skatina bendravimą tarp besimokančiųjų
- Šis projektas padės mokytojams/studentams plėtoti tarpkultūrinį supratimą ir daugiakalbystę
- Šis projektas suteikia galimybę mokytis kalbos iš autentiškų šaltinių ir bendraujant
- Šio projekto struktūra yra perkeliama, t.y. ją galima naudoti mokant skirtingų kalbų skirtingose šalyse
- Šis projektas pateikia studentams naują požiūrį į kalbų mokymąsi
- Šis projektas plėtoja informacinių ir komunikacinių technologijų (IKT) (socialinių forumų, e. pašto, žaidimų, faktų, istorijos, literatūros, žemėlapių) naudojimą mokantis kalbų
- Šis projektas suteikia progą vartoti kalbą už klasės ribų, kitose aplinkose
- Šiuo projektu siekiama sukurti ir išbandyti naują mokymo medžiagą.

Suaugusiųjų švietimo projektų gerosios praktikos

Siekiant atkreipti dėmesį į silpnaregių mokymosi poreikius suaugusiųjų švietimo sektoriuje: projektas "[Listen and Touch](#)" (2004 m., Bulgarija) atkreipė dėmesį į aklųjų ir silpnaregių suaugusiųjų ir jaunuolių poreikius mokantis kalbų.

Rečiau vartojamų kalbų mokymas suaugusiųjų švietimo sektoriuje: projektas "[Light Me Up! – Language Lessons for Abroad](#)" (2010 m., Bulgarija). Projekto tikslas buvo pristatyti penkias rečiau vartojamas ir mokomas kalbas kelionių kontekste įtraukiant tikslinę grupę į kalbų reklamavimo veiklą turizmo mugėse; atviri tikslinių kalbų kursai, internetinė svetainė ir pan. Šis projektas buvo atrinktas tarp penkių geriausių Europos kalbų ženklų apdovanotų projektų ir apdovanotas per Daugiakalbystės Europoje renginį Limasolyje, Kipre 2012 m. rugsėjį. Projektas buvo akivaizdus sėkmingo mokymosi ir jo rezultatų įrodymas.

Atkreipiant dėmesį į svarbius suaugusiųjų kalbų mokymo klausimus: pacientai iš užsienio, kuriems reikėjo rimtos medikų priežiūros ne tik iš medicininės pusės, bet ir būti suprastiems: projektas "[Language for Healthcare – Healthcare without Borders](#)" (2009 m., Austrija).

2.5 Tolesnė veikla

Kas yra „tolesnė veikla“ projektuose?

Tolesnė veikla: apibrėžimai ir reikšmės

Žemiau pateikiame keletą sąvokos „tolesnė veikla“ apibrėžimų ir pagrindines jos naudojimo formas šnekamojoje anglų kalboje, kurios pateikiamos nepriklausomame žodyne (<http://www.thefreedictionary.com/follow+up>):

Tolesnė veikla (d)

„...tolesnės veiklos veiksmas ar atvejis pasibaigus veiklai ar peržiūrint naujas veiklas. Tolesnė veikla dažnai yra tokia pat svarbi kaip ir pirminis kontaktas užmezgant ryšius su naujais klientais“

“...tai kas vyksta po to, siekiant palaikyti pasibaigusią veiklą ar padidinti efektyvumą. Programinė įranga buvo sėkminga pirminio produkto tąsa.“

“...veiksmas ar dalykas padidinantis prieš tai buvusio veiksmo ar dalyko efektyvumą, toks kaip antras arba paskesnis laiškas, telefono skambutis ar apsilankymas“

“...straipsnis ar pranešimas, suteikiantis tolesnę informaciją apie prieš tai buvusį naujienų pranešimą“

Toliau veikti (v)

“...didinti efektyvumą arba sėkmę vykdant tolesnius veiksmus: „jos pokalbj sekė elektroninis laiškas“

Kaip matome iš pateiktų apibrėžimų pagrindinė sąvokos „tolesnė veikla“ reikšmė yra **didinti** ankstesnių veiksmų ar iniciatyvų **efektyvumą** ir pasinaudoti tolesnių veiksmų sėkme. Europinių projektų kontekste, sąvoka „tolesnė veikla“ išlaikė savo pirminę reikšmę, tačiau įgijo ir keletą papildomų konotacijų. Žodyne (http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/valorisation/glossary_en.htm#FOLLOW-UP_ACTIVITIES) nurodomi tolesni veiksmai, vykdomi pasibaigus projektui, t.y. po oficialios projekto užbaigimo datos.

Pagrindinis tolesnės veiklos tikslas – užtikrinti konkretaus projekto rezultatų tolesnį veiksnumą ir tvarumą. Tai gali būti pasiekama:

- atnaujinant rezultatus projektui pasibaigus
- gaunant rezultatų pripažinimą ar sertifikavimą
- įtikinant sprendimų rengėjus panaudoti projekto rezultatus
- perduodant rezultatus arba juos panaudojant kitose srityse, tikslinėse grupėse ar kitoje aplinkoje
- sukومercinant konkrečius projekto rezultatus

Dažnai tolimesnius veiksmus diktuoja patys projekto rezultatai ar gaviniai (taip pat žr.:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/valorisation/glossary_en.htm#RESULT).

Kai kuriuos galutinius projekto produktus, tokius kaip internetinė svetainė ar duomenų bazė, reikia reguliariai atnaujinti, tuo tarpu kitus, tokius kaip kursai ar novatoriški metodai galima perkelti ir pritaikyti vis kitiems galutiniams vartotojams arba išplėtoti ir pritaikyti kitiems poreikiams ar reikalavimams. Kokia bebūtų situacija, projekto komandos narių ar kitų suinteresuotų šalių vykdoma tolesnė veikla paprastai kyla iš pirminės projekto idėjos, taigi, galimi jos vykdymo variantai turi būti apsvarstyti pačioje projekto pradžioje, pavyzdžiui, pildant Europinių projektų paraišką „tolesnis naudojimas ir/arba tvarumas“ skiltyse, kurioje pateikiami tolesnių veiksmų, vykdomų projektui pasibaigus, variantai.

Tolesnė vykdoma veikla gali labai natūraliai padidinti projekto tikslinę grupę ir/ar galutinių vartotojų grupę: galutiniai projekto produktai gali būti palankiai sutikti ir naudojami kitose srityse ar bendruomenėse¹¹. Kitais atvejais tolesnė vykdoma veikla gali įtakoti dar vieno projekto atsiradimą.

Tolesnė su Europos kalbų ženklų (EKŽ) apdovanotais projektais susijusi veikla

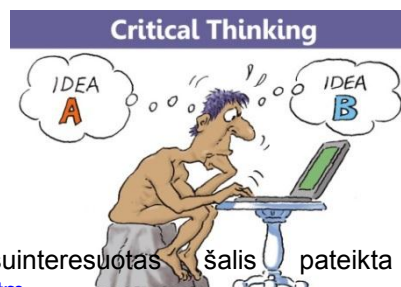
Kalbant apie projekto, vykdomo taikant EKŽ kokybės kriterijus, tolesnę veiklą, sėkmės atveju, projektui suteiktas Ženklo apdovanojimas yra tarsi pati tolesnė veikla savaime: daugeliu atveju Ženklo apdovanojimas projektui suteikiamas jį oficialiai įvykdžius, remiantis pasiektais projekto rezultatais ar gaviniais. Projekto paraiškos teikėjai siekia konkrečių tikslų, būtent: siekti projekto rezultatų pripažinimo europiniu lygiu ir taip užtikrinti projekto žinomumą ir padidėjusį susidomėjimą institucija ar individualiu asmeniu. Projektų atrankos ir apdovanojimo ceremonija dažnai nušviečiama nacionalinėje ar regioninėje žiniasklaidoje, taip pavišinant projekto rezultatus ir projekto vykdytojus, kas gali paskatinti tolesnį projekto rezultatų propagavimą ir naudojimą.

NELLIP komandai vykdant EKŽ projektų tyrimus apie patirtį, pasiekimus ir taikytus metodus bei tolesnes veiklas, vykdytas gavus EKŽ apdovanojimą, pobūdį ir mastą buvo apklausiami EKŽ laimėjusių projektų rengėjai. (Žr. NELLIP Nacionalinės ir Tarptautinės Ataskaitos http://nellip.pixel-online.org/RP_intro.php). Gauta informacija apie EKŽ apdovanotų projektų komandos narių vykdytą tolesnę veiklą pabrėžia jos svarbų vaidmenį didinant projektų rengėjų žinomumą, sudarant palankesnes sąlygas veiklos plėtrai ir inicijuojant kitus projektus.

Tolesnė veikla EKŽ apdovanotuose projektuose

Tolesnės veiklos planavimas ir sprendimai

Kaip minėta, tolesnė veikla yra vykdoma pasibaigus projektui, bet turi būti numatyta prieš pradėdant projektą ir į ją turi būti atsižvelgiama viso projekto vykdymo

¹¹ daugiau informacijos apie naudos gavėjus ir suinteresuotas šalis pateikta http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/valorisation/glossary_en.htm

metu. Pavyzdžiui, tolesnė veikla dažnai apsprendžiama projekto rezultatų tvarumo ir tolimesnio panaudojimo planavimo metu. Toks planavimas yra pagrindinis projekto kokybę nulemiantis faktorius.

Tolesnę vykdomą veiklą apytikriai galima skirstyti į tris pagrindines grupes:

- nuolatinis projekto produktų palaikymas
- projekto produktų plėtojimas ir/ar pritaikymas kitoms grupėms
- susidomėjimo ir motyvacijos naudoti projekto produktus didinimas

Tolesnės veiklos pasirinkimas priklauso nuo projekto galutinio produkto pobūdžio bei potencialių vartotojų situacijos ir poreikių. Sprendžiant dėl tolesnės veiklos būtina atsakyti į keletą klausimų:

- 1) kiek laiko truks tolimesnė veikla?
 - Tai labai svarbu kai projekto produkto ar paslaugos palaikymui reikalingi finansiniai arba žmogiškieji resursai;
- 2) kas bus galutinio projekto produkto savininkas ir atsakys už jo valdymą?
 - Tai taip pat apima pelno pasidalijimą tuo atveju, jei galutinis projekto produktas yra sukomercinamas.
- 3) kas atsakingas už tolesnės veiklos vykdymą – projekto koordinatorius, atskiri partneriai ar kas nors kitas?
 - Paskirtas partneris (-iai) nagrinės etinius klausimus, tarsis dėl autorinių teisių ir konsultuos kitus partnerius dėl būsimos plėtros ar reikalingų pokyčių;
- 4) ar reikalingi mokymai susiję su tolimesne veikla?
 - Jei projekto galutinį produktą perima kita vartotojų grupė, jiems gali reikėti pradinių mokymų.

Tolesnė veikla – suaugusiųjų švietimo projekto pavyzdys

Ką konkrečiai galima patarti tiems, kurie planuoja maksimaliai pasinaugoti projekto gaviniais? Žemiau pateikiamas pavyzdys iliustruoja tipiškas tolesnes Europos kalbų ženklu apdovanotų suaugusiųjų švietimo projektų, veiklas.

“Euro Languages Net” – 2004 m., Lietuva

Pagrindinis projekto “*Euro languages net*” tikslas buvo pristatyti rečiau vartojamas ir rečiau mokamas Europos kalbas pasauliui. Tam, kad įgyvendintų savo siekį skatinti žmones mokytis rečiau vartojamų kalbų Europoje, projektas subūrė švietimo ir verslo organizacijas iš 11 Europos šalių. Anglų ir atitinkama nacionaline kalba projekto internetiniame puslapyje buvo talpinama informacija apie rečiau vartojamų kalbų Europoje mokymosi galimybes ir resursus. Europos kalbų ženklo apdovanojimas už projekto novatorišką požiūrį skatinant daugiakalbystę ir rečiau vartojamų ir mokomų kalbų mokymąsi paskatino sukurti naują, visas ES rečiau vartojamas kalbas apimantį, projektą. Naujojo projekto „*Euro Languages Net Plus*“ tikslai buvo tokie patys, tačiau jis apėmė 23 nacionalinius internetinius puslapius,

skelbiančius informaciją apie dalyvaujančias šalis, atitinkamų kalbų mokymosi ir mokymo resursus. Projekto gyvavimo metu sukurtą platų tinklą projekto kūrėjai naudojo skatinant įvairias su kalbomis susijusias iniciatyvas visoje Europoje.

Tegyvuoja projektas!

Užbaigus projektą ir gavus jo pelnytą įvertinimą, tokį kaip Europos kalbų ženklų apdovanojimas, kyla natūralus noras pratęsti jo gyvavimą ir tolesnį jo gavinių panaudojimą. Kokių priemonių galima imtis siekiant išlaikyti projekto gyvybingumą, patrauklumą ir naudingumą? Žemiau pateikiame keletą naudingų rekomendacijų kaip pratęsti veiklą:

- a. **Naudokite EKŽ logotipą ir pažymėjimą:** ypatingai svarbu naudoti šiuos dalykus kaip įmanoma plačiau. Įstaigos ar projekto tinklalapis - tai veiksmingas ir nebrangus būdas informuoti pasaulį apie projektą ir jo kūrėjus. Mokyklos ar įmonės internetinėje svetainėje patalpintą EKŽ logotipą matys mokyklos savo vaikams ieškantys tėvai, taip pat europinio lygio pripažinimą vertinantys klientai bei įmonės darbuotojai. Europos kalbų ženklas ir jo logotipo naudojimas mokykloje yra labai svarbus ir mokiniams. Jei jie dar nedalyvavo EKŽ apdovanotame projekte, tai yra vilties, kad jie tai padarys ateityje.
- b. **Informuokite daugiau žmonių apie savo pasiekimus:** nedvejodami reklamuokite savo pasiekimus visuomeniniuose ir profesiniuose renginiuose, tokiuose kaip mugės, seminarai, praktiniai užsiėmimai ir konferencijos. Gana dažnai, projekto rezultatų pristatymas platesnei auditorijai atveria naujų tolesnės veiklos galimybių ir gali paskatinti tolesnius tyrimus ir naujų leidinių išleidimą.
- c. **Išlaikykite ir plėskite savo tinklą:** projekto pristatymas platesnei auditorijai gali iššaukti naujų idėjų ar glaudesnių skirtingų institucijų ir šalių bei partnerių abipusiai naudingą bendradarbiavimą.
- d. **Pasiūlykite projekto rezultatus kitiems mokytojams ar vartotojams:** nereikėtų pamiršti, kad mokyklos, skirtingai nuo kitų švietimo sektorių, apima įvairias amžiaus grupes. Pritaikius projektą vienoje mokinių grupėje, tas pats projektas gali būti naudojamas kitose to paties amžiaus mokinių grupėse. Labai tikėtina, kad mokytojai ir mokiniai panaudos projekto rezultatus pagal savo poreikius ar pageidavimus. Išnaudokit didžiulį IKT potencialą pritaikydami ir išplėsdami projekto gavinių panaudojimą.
- e. **Ieškokite projekto sukومercinimo būdų:** tolesnei veiklai vykdyti dažnai reikia finansinių ir žmogiškųjų išteklių. Ieškokite galimybių parduoti projekto rezultatus. Atminkite, kad EKŽ yra pripažintas aukštos kokybės ženklas: naudokite jį derybose su įmonėmis. Leidėjai ar internetinių svetainių kūrėjai gali suteikti jums praktinių patarimų ką daryti su projekto galutiniu produktu, pavyzdžiui, išleisti medžiagą elektroninės knygos ar kompaktinio disko pavidalu, nustatyti registracijos mokestį ir t.t. Komercinis galutinio projekto produkto panaudojimas padės jums surinkti reikiamas lėšas kitų projektų ir veiklų vykdymui.

2.6 Kalbų mokytojų ir besimokančiųjų motyvavimas

Motyvacija yra vienas svarbiausių mokymosi veiksnių ir jos sukūrimas bei išlaikymas reikalauja nemažų pastangų. Motyvacija apibūdinama kaip varomoji jėga, stimulus ar įtaka, t.y. tai, kas priverčia besimokančiuosius veikti (Merriam-Webster¹², 1997). Kiti tai įvardija kaip pastangų indėlį siekiant norimo rezultato (DuBrin 2008)¹³.

Tačiau motyvacija yra ir žmonių įgimta savybė. Bet kokio veiksmo sėkmingas atlikimas reikalauja motyvacijos. Veiksmingas mokymasis negali vykti be motyvacijos. Tačiau jos turi turėti ir besimokantieji, ir juos mokantieji.

Ar motyvacija yra nepriklausomas kintamasis?

Kalbos mokymosi kontekste, motyvacija, iš dalies, yra traktuojama kaip nepriklausomas kintamasis. Tačiau motyvacija nėra individualus ar izoliuotas kintamasis. Yra daug įvairių motyvacijos rūšių, tokių kaip motyvacija išmokti kalbų, motyvacija susijusi su klase, nagrinėjamosiomis temomis ir/ar pamokos metu naudojamomis priemonėmis ir metodais.

Taip pat galime išskirti vidinę ir išorinę motyvaciją. Viena vertus, mokinius į mokymosi procesą gali įtraukti mokytojo naudojami metodai ar požiūris. Tokia motyvacija yra išorinė ir daugiausia yra mokytojo atsakomybė. Kita vertus, mokinių motyvacija gali kilti iš jų asmeninių interesų, poreikių ir pageidavimų. Savaiame suprantama, kad tokia kiekvieno asmens vidinė motyvacija yra skirtinga.

Užsienio kalbos mokymasis priklauso nuo mokinio motyvacijos – kuo ji didesnė, tuo didesnė sėkmės tikimybė. Tyrimai rodo, kad motyvacija gali įtakoti kalbos mokymosi rezultatus labiau nei – ir nepriklausomai nuo – polinkio mokytis kalbų. (Gardner & Lambert, 1972)¹⁴. Taigi, motyvacija turi būti kiek įmanoma labiau stiprinama, nes ji padeda mokytis užsienio kalbų nepriklausomai nuo mokinio gabumų. Be kita ko, kalbų mokymasis gali įtakoti asmens socialinę ir psichologinę gerovę ir sustiprinti asmens pasitikėjimą savimi ir jo savivertę.

¹² Merriam-Webster (1997). Merriam-Webster's Dictionary, Houghton-Mifflin.

¹³ DuBrin, Andrew. (2008). *Essentials of Management* (8th edition). Cengage Learning.

¹⁴ Gardner, Robert & Wallace Lambert (1972). *Attitudes and Motivation in Second-language Learning*. Newbury House/

Motyvacija turi lemiamą poveikį ir savarankiškam mokymuisi, kuris daro didelę įtaką mokinių pažangumui. Jei mokytojai, tėvai, bendraamžiai ir t.t. taip pat yra motyvuoti, mokymasis yra sutvirtinamas ir gali reikalauti mažiau pastangų, nes mokymasis, tam tikra prasme, tampa bendra patirtimi. Tai patvirtina apsisprendimo teorija (SDT) (Vansteenkiste et al, 2006)¹⁵. Remiantis šia teorija, savarankiškumas, sugebėjimai ir sąryšis yra visos žmonijos psichologiniai poreikiai. Taigi, skatinama motyvacija suteikia mokiniams pasitikėjimo savimi, savarankiškumo ir praplečia jų pasaulio pažinimą bei didina jų pasitenkinimo ir mėgavimosi jausmus.

Motyvacijos tyrimai rodo, kad savaime motyvuotiems mokiniams geriau sekasi pamokų metu (Dörnyei 1998¹⁶; Bernard 2012¹⁷; Thanasoulas 2002¹⁸). Tai rodo, kad tokie mokiniai turi daugiau gebėjimų ir labiau domisi kalba, kurią jie mokosi, be to, jie yra labiau patenkinti savo mokymusi. Vidinės motyvacijos turintys mokiniai taip pat labiau domis ir yra atkaklesni bei aktyviau dalyvauja mokymosi procese. Tai yra pagrindiniai sėkmingo užsienio kalbos mokymosi veiksniai, ir dėl to motyvacija, nepriklausomai nuo to ar ji vidinė, ar išorinė, yra ypač svarbi mokantis užsienio kalbos, kuris yra nesibaigiantis, viso gyvenimo pastangų reikalaujantis procesas.

Motyvacija – Europos kalbų ženklo mokymo/mokymosi proceso pagrindas

European Language Label

Kiekvienais metais Europos kalbų ženklo paraiškos vertinamos remiantis tam tikrais kriterijais, tokiais kaip novatoriškumas, pritaikomumas, europietiškumo akcentas ir motyvacijos didinimas. Tačiau mokytojo motyvacija taip pat yra labai svarbi ir geri projektai gali ją padidinti.

Dažniausiai projekto rengėjai projektus pradeda vedami savo vidinės motyvacijos, siekdami pagerinti mokymo procesą ir mokinių užsienio kalbos mokymosi patirtį. Taigi, Europos kalbų ženklo apdovanojimas taip pat didina jų motyvaciją, kadangi tai yra jų pastangų pripažinimas, įrodantis jų idėjų mokomąją vertę. Be to, jis padeda skleisti iniciatyvas ir jų tvarumą.

¹⁵ Vansteenkiste, M., Lens, W., & Deci, E. L. (2006). Intrinsic versus extrinsic goal contents in self-determination theory: another look at the quality of academic motivation. *Educational Psychologist*, 41, 19-31. Also available at http://www.selfdeterminationtheory.org/browse-publications/index.php?option=com_sdt&view=SearchPublications&task=domainSearch&domain=6

¹⁶ Dörnyei, Zoltán (1998) 'Motivation in second and foreign language learning', in *Language Teaching* vol. 31 (117-135). Also available at <http://www.zoltandornyei.co.uk/uploads/1998-dornyei-lt.pdf>

¹⁷ Jaclyn, Bernard (2010). 'Motivation in Foreign Language Learning: the Relationship between Classroom Activities, Motivation, and Outcomes in a University Language-Learning Environment'(thesis).Carnegie Mellon University, Pittsburg, USA

Also available at <http://repository.cmu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1077&context=hsshonors>

¹⁸ Thanasoulas, Dimitrios (2002): 'Motivation and Motivating in the Foreign Language Classroom'. *Internet TESL Journal*. Available at <http://iteslj.org/Articles/Thanasoulas-Motivation.html>

Motyvacijai švietime ir ypačiai mokantis užsienio kalbų skiriama vis daugiau dėmesio. Dėl to, kaip grybai po lietaus ėmė kilti įvairūs užsienio kalbų mokymo metodai. Tačiau pagrindinį vaidmenį naudodami šiuos metodus vaidina mokytojai ir, žvelgiant iš mokymo perspektyvos, bet koks metodas, užtikrinantis veiksmingą mokymąsi, yra tinkamas.

Žemiau pateikiame keletą veiksnių, padedančių didinti arba išlaikyti motyvaciją. Reikia pažymėti, kad tai bendra klasifikacija, kadangi dauguma gerosios praktikos pavyzdžių apima daugiau nei vieną motyvavimo būdą.

Bendros motyvavimo strategijos taikomos skirtinguose švietimo sektoriuose

Remiantis projektų, gavusių NELLIP suteikiamą Europos kalbų ženklą apdovanojimą gerosiomis praktikomis, svarbiausi motyvacijos didinimo metodai pagrindiniuose keturiuose sektoriuose – mokyklinio ugdymo, suaugusiųjų švietimo, aukštojo mokslo, ir profesinio švietimo ir mokymo – yra šie:

1. **Praktinio pobūdžio ir įdomus turinys bei veikla:** žaidimai, vaidinimai, pasirodymai arba varžybos padeda patraukti mokinių dėmesį ir padidinti jų mėgavimąsi užsienio kalbų mokymusi.
2. **Kalbų mokymosi dinamiški metodai ir novatoriškas požiūris:** svarbu nustatyti aiškų mokymosi kursą, išlaikant jį veiklą orientuotą požiūrį.
3. **Įvairios ir šiuolaikiškos mokymosi priemonės:** jos gali praturtinti ir padidinti veiksmingo mokymosi galimybes.
4. **Autentiška mokymo ir mokymosi medžiaga:** ši priemonė didina mokinių motyvaciją ir palengvina kalbos įsisavinimą.
5. **Konkretus kontekstas:** užsienio kalbos mokymasis turint konkrečius profesinius ar mokymosi tikslus gali taip pat padidinti besimokančiųjų motyvaciją.
6. **IKT priemonių naudojimas:** tai skatina žmones domėtis naujausiomis technologinėmis galimybėmis.
7. **Savarankiško mokymosi skatinimas:** tai gali paskatinti mokinius būti savarankiškesniais, suteikiant jiems galimybes imtis asmeninės iniciatyvos.
8. **Mobilumo skatinimas:** tai didina mokinių supratimą apie šalių kultūrinius skirtumus, padeda jiems plėtoti tarpkultūrinius gebėjimus.
9. **Galimybė susipažinti su daugiakultūriniu kontekstu:** patirtis ir žinios apie įvairias kultūras taip pat padeda plėtoti mokinių tarpkultūrinius gebėjimus.
10. **Daugiakalbystės skatinimas:** kuo daugiau kalbų moka mokiniai, tuo daugiau galimybių jie turi rasti įdomų darbą.
11. **Galimybė bendrauti mokymosi kalba:** bendravimas yra labai naudingas, nes jis suteikia galimybę susirasti draugų ir susipažinti su įvairia socialine aplinka.
12. **Mokinių dalyvavimas dirbančiųjų aplinkoje:** tai skatina mokinius nustatyti mokymosi kalbos naudą savo būsimai karjerai.

13. **Dalyvavimas vietinėje bendruomenėje:** motyvacija gali būti padidinta švietimo įstaigos ir vietinės bendruomenės bendravimo dėka. Tai rodo mokiniams, kad mokytis galima ir už klasės ribų.
14. **Projekto kokybės pripažinimas:** apdovanojimai ir sveikinimai projekto vykdytojams už jų vykdomus projektus didina jų motyvaciją. Tai postūmis, kuris turi būti pakankamai energingas, iniciuoti kitus projektus.

Turint omenyje, kad besimokančiuosius motyvuoja įvairūs veiksniai ir kad kiekvienam švietimo sektoriui turi būti parenkami patys tinkamiausi motyvavimo būdai, svarbu suprasti, kad motyvacija aukštojo mokslo sektoriuje skiriasi nuo mokyklinio ugdymo, suaugusiųjų švietimo ir profesinio švietimo ir mokymo sektorių. Ji turi tam tikrų bendrų bruožų, tačiau skiriasi mokytojų naudojami mokymo metodai ir procedūros, kurie vaidina labai svarbų vaidmenį mokinių mokymuisi ir motyvacijai. Akivaizdu, kad metodai naudojami motyvuoti šešių metų vaiką labai skiriasi nuo tų, kurie motyvuoja penkiolikmetį paauglį. Visais atvejais, besimokančiųjų motyvacija turi būti skatinama kiekvienoje pamokoje, taikant įvairius metodus (Debnath 2005 ; D'Souza and Maheshwari 2010).

Patenkinti lūkesčiai ir nesėkmės

Galima teigti, kad pagrindiniai Nellip nacionalinėse ataskaitose pateikiami projektai patenkino jų rengėjų lūkesčius, kadangi šie projektai gavo Europos kalbų ženklą apdovanojimą. Tai padidino jų iniciatyvų žinomumą ir įrodė projektų atitikimą EKŽ kokybės kriterijams. Tačiau ne visų projektų poveikis yra vienodas. Dėl lėšų trūkumo ar netinkamo tvarumo strategijos parengimo kai kurie projektai yra tik iš dalies sėkmingi. Remiantis Nellip tarptautinių ataskaitų informacija, daugumos apdovanotų projektų tolesnis vykdymas, pasibaigus finansavimo laikotarpiui, buvo gan sudėtingas. Būtina nepamiršti užtikrinti projektų tęstinumą ir ilgaamžiškumą.

Motyvacija – suaugusiųjų švietimo gerųjų praktikų pavyzdžiai

Suaugusiųjų mokymas ir mokymasis visa gyvenimą

Praeitame dešimtmetyje mokymasis visa gyvenimą tapo pagrindiniu suaugusiųjų švietimo politikos aspektu. Mokymosi visa gyvenimą sąvoka mokymasi iš esmės supranta kaip visa gyvenimą trunkantį užsiėmimą neatsižvelgiant į besimokančiojo amžių. Tačiau, suaugusiųjų mokymosi potencialas nėra pilnai išnaudojamas Ispanijoje ir daugelyje kitų šalių. Neseniai ES švietimo politikos kūrėjai pradėjo suprasti, kad suaugusiųjų švietimas yra gyvybiškai svarbus, kadangi jis yra būtinas norint išlaikyti konkurencingumą ir darbingumą, išvengti socialinės atskirties, būti aktyviu piliečiu ir ugdyti savo asmenybę. Turint tai ir suprantant, kad mokymasis daugeliu atveju yra praturtinantis ir malonus užsiėmimas, žemiau aptarsime keletą motyvavimo strategijų kurias suaugusiuosius mokantys pedagogai turėtų turėti omenyje.

Kaip mokosi suaugusieji?

Tam, kad tinkamai paruoštą mokomąją medžiagą ir užsiėmimą, suaugusiuosius mokantys pedagogai privalo žinoti kas gali motyvuoti jų studentus. Suaugusiuosius (ir visus besimokančiuosius) dažniausiai motyvuoja su praeities arba dabarties patirtis. Kiti svarbūs suaugusiųjų ir mokymosi visa gyvenimą motyvacijos aspektai yra šie:

1) **Besimokančiųjų suaugusiųjų integravimas į darbo rinką:** bedarbiams besimokantiesiems viena stipriausių motyvacijų yra susirasti darbą. Bedarbystė dažnai skatina tobulėti ir kelti kvalifikaciją, kadangi konkurencija darbo rinkoje yra didelė. Pavyzdžiui: projektas "[Nederlands voor anderstaligen + taalpreventie](#)" (Belgija).

2) **Daugiakalbystė:** projektas "[Cross Perspectives on Exile](#)" (Čekijos respublika) suteikia galimybę besimokantiesiems suaugusiems lavinti jų tarpkultūrinę kompetenciją ir skatina suvokti įvairovės vertę.

3) **Aktyvus bendravimas:** projektas "[Place of work as a learning environment for Finnish](#)" skatina tarpkultūrinį bendravimą ir artimus santykius su darbdaviais, atsižvelgiant į kalbinių įgūdžių darbe poreikį.

4) **Individualus mokymasis:** savianalizė ir autonomija suteikia besimokantiesiems nepriklausomumo jausmą: suaugusiuosiu motyvuoja galimybė mokytis jiems patogiu tempu - pavyzdžiui, projektas "[Mnemo 25 Method](#)" (Estija).

5) **Autentiška medžiaga ir dalyvavimas vietos bendruomenės gyvenime:** bendravimas dalyvaujant smagioje veikloje ir žmonių, nepriklausančių besimokančiųjų bendruomenei įtraukimas šiuo atveju yra labia vertingas, kadangi tai suteikia galimybę megzti santykius ir įvertinti savo kalbinius gebėjimus autentiškoje aplinkoje – pavyzdžiui, projektai "[Open the window](#)" (Portugalija), "[Welsh for Adults](#)" (Jungtinė Karalystė), ir "[Authentic Language Interactive](#)" (Airija).

6) **IKT:** atsižvelgiant į tai, kad suaugusieji paprastai nėra "techniški", IKT naudojimas mokymo procese jiems yra iššūkis ir didžiusio susidomėjimo šaltinis – pavyzdys: projektas [E-tridem.Net](#) (Ispanija).

2. Europos kalbų ženklo projektų išnaudojimas ir bendradarbiavimas

Autoriai:

Universal Learning System, Airija

EuroEd Foundation, Rumunija

3.1 Sklaida, išnaudojimas, tvarumas

Pagrindinė informacija

Prieš pradėdant gilintis į iniciatyvų išnaudojimą ir bendradarbiavimą užsienio kalbų mokymo projektuose, būtina atsakyti į keletą klausimų, tokių kaip: kodėl į šią veiklą investuojami projekto ištekliai (finansiniai ir žmogiškieji) ir kokie yra jos skatinimo tikslai? Žemiau pateikiami dažniausi atsakymai.

Informuoti galutinius vartotojus apie projektą

Žinoma, tai yra pagrindinis projekto viešinimo tikslas, bet verta apsvarstyti visą potencialią naudą vartotojams. Projekto vartotojai gali būti labai įvairūs, pavyzdžiui, įvairaus amžiaus besimokantieji, pedagogai, švietimo įstaigos ir kitos vietinės mokymo įstaigos, todėl projekto nauda kiekvienai šių grupių bus skirtinga. Būtina, kad apie projektą žinotų kuo daugiau tikslinės grupės narių patiriant kiek įmanoma mažesnes išlaidas, todėl projekto viešinimas pačiu tinkamiausiu ir tikslingiausiu būdu yra lemiamas projekto sėkmės elementas.

Prisidėti prie Europos politikos įgyvendinimo

Dėl akivaizdžių priežasčių užsienio kalbos Europoje yra labai svarbios. Tik pagalvokite apie integraciją, tapatumą, socialinius ryšius, ekonomiką, užimtumą, mobilumą... Tačiau tam, kad projektas būtų ypatingas, jis be šių bendrų motyvų, privalo turėti ir konkrečių tikslų, kurie atspindėtų šiuos bendruosius aspektus.

Prisidėti prie nacionalinės/regioninės/vietos politikos įgyvendinimo

Projektas gali įvairiai prisidėti prie šių politikų įgyvendinimo daugelyje sričių. Pavyzdžiui, nacionalinis profesinio mokymo skatinimas ar vietos užimtumo poreikių patenkinimas, tik svarbu žinoti kaip tai pritaikyti. Jei projektas prisideda prie šių politikų įgyvendinimo, jis gali gauti įstaigų, galinčių populiarinti projektą, paramą.

Informuoti rėmėjus ir finansuojančias organizacijas

Jūsų projektui paramą suteikusios organizacijos norės žinoti kaip jums sekasi. Pravartu yra nuolat teikti trumpą informaciją (ypatingai teigiamą) apie projekto progresą. Jeigu tai Europos Komisijos (EK) finansuojamas projektas, tai projekto vertinimas yra privalomas. Tačiau ir kitas įstaigas, įskaitant ir minėtas politikos įgyvendinimo institucijas, galėtų dominti jūsų projektas, kuris gali padėti jiems siekti savo politinių tikslų. Žinodami kokioje stadijoje yra projektas, jie galėtų prisidėti prie projekto vykdymo, pavyzdžiui, rekomenduoti jums kitas organizacijas, kurias galėtų dominti projektas arba informuoti jus apie jūsų projektui svarbius naujus politikos pokyčius ar įvykius.

Palaikyti ir stiprinti savo organizacijos įvaizdį

Žinoma, projektas padės siekti jūsų organizacijos tikslų, tačiau be to jis gali pagerinti ir jūsų organizacijos įvaizdį arba suteikti naujų naudingų bendradarbiavimo galimybių. Norint to pasiekti, būtina viešinti projektą tarp reikiamų asmenų. Jeigu vykdomas projektas sugebėtų patraukti žiniasklaidos/spaudos dėmesį ar gauti apdovanojimą, tai jūsų organizacijai būtų labai naudinga.

Bendradarbiaujant padidinti projekto poveikį

Apskritai, bendradarbiavimas yra laikomas esminiu projekto veiklos išplėtimo ir stiprinimo būdu bei galimybe pritaikyti jį platesnėje bei įvairesnėje socialinėje ir ekonominėje aplinkoje. Yra organizacijų, kurių turimi kontaktai ir ryšiai padeda išlaikyti projektų gyvybingumą. Daliai projektų tai yra rimta problema, nes nepaisant to, kaip sėkmingai buvo įgyvendintas projektas, jiems yra sunku užsitikrinti naują finansavimą, ypač jei finansuojančios įstaigos pageidauja investuoti savo pinigus į naujus projektus.

Informuoti komercines organizacijas apie turimą parduoti produktą

Tokios organizacijos gali žymiai prailginti projekto gyvavimą parduodamos projekto galutinį produktą specializuotoje rinkoje ar net plačiau visuomenei. Europos kalbų ženklo projekto tikslas – skatinti Europos piliečių užsienio kalbų mokėjimą, suteikiant apdovanojimus novatoriškiems užsienio kalbų mokymo ir mokymosi projektams.

Pokyčių ir naujovių valdymas

Vienas pagrindinių Europos Komisijos nustatytų užsienio kalbų mokymo projektų finansavimo kriterijų yra projekto duodamos naujovės Europos Sąjungos užsienio kalbų mokymo sistemai. Šis kriterijus taip pat yra vienas iš šešių naudojamų projektų, siekiančių gauti Europos kalbų ženklo apdovanojimą vertinimo kriterijų: „[Iniciatyvos turi būti originalios ir kūrybingos. Jos turi pristatyti iki tol nežinotus kalbų mokymosi būdus, bet taip pat užtikrinti, kad jos tinka konkreitiems besimokantiesiems.](#)“.

Tikrinant komforto zonos ribas, randant pusiausvyrą tarp naujovių populiarinimo, jų integravimo užtikrinimo ir taikant gerąsias praktikas, įprasminančias populiarinimą ir integravimą, rezultatų sklaida ir išnaudojimas (ir jų tiesioginis poveikis tvarumui) turėtų paskatinti pokyčius ir naujoves.

Kuriant projektą (ir tuo pačiu jo populiarinimo strategiją) labai svarbu apsvarstyti kodėl kai kurios naujovės žlunga. Užsienio kalbų mokymo projektuose pagrindinės to priežastys yra:

- neaiškūs suinteresuotųjų šalių reikalavimai ir lūkesčiai
- naujoves įgyvendinantys darbuotojai nėra tinkamai apmokyti
- projektas neturi pakankamų finansinių, laiko ir žmogiškųjų išteklių; ir
- tiksliniai naudotojai negauna tinkamos pagalbos bandydami įgyvendinti naujoves (trūksta bendravimo su projekto vykdytojais).

3.1.1 Sklaida

„Sklaida apibūdinama kaip suplanuotas informacijos apie programos ir iniciatyvų rezultatų kokybės, aktualumo ir veiksmingumo pateikimas pagrindiniams dalyviams. Ji pradedama kai programos ar iniciatyvos rezultatai jau gali būti naudojami“ – [The Lifelong Learning Programme 2007-2013 – Glossary](#).

Pagrindiniai sklaidos tikslai yra:

- parengti informavimo apie projekto gyvavimą planą
- bendrauti su suinteresuotomis šalimis
- informuoti visuomenę
- populiarinti naujų projektų rezultatus

Informacijos sklaidos strategijos planavimas apima žemiau išvardintus pagrindinius veiksmus. Taip pat rekomenduotina išanalizuoti konkrečius sėkmingų projektų, gavusių EKŽ apdovanojimą, pavyzdžius:

- nustatyti informacijos sklaidos kanalus
- nustatyti tikslias informacijos sklaidos koordinatorių ir kitų projekto partnerių funkcijas
- kiekvienam produktui ar veiklai paskirstyti turimas lėšas ir darbuotojų dienų skaičių bei susikoncentruoti į atitinkamos vertės gavimą
- nustatyti kiekvienos informacijos sklaidos veiklos trukmę ir numatomą sklaidos veiklos ar įvykio įvykdymo terminą.

The [Glottodrama](#) project was financed in 2007 under the EU's new Life Long Learning Programme. The project aim was to develop and test an innovative methodology for teaching foreign languages that integrates conventional communicative learning processes with the dynamic techniques of theatre arts. The project was awarded the ELL in Italy in 2010.

Informacijos sklaida gali (ir turi) būti vykdoma ir projekto partnerių institucijose, ir už jų ribų. Žemiau pateikiami informacijos sklaidos, vykdomos projekto partnerių institucijose, pavyzdžiai:

- informacijos apie projektą pateikimas kiekvienos projekto partnerio institucijos internetinėje svetainėje su nuorodomis į projekto internetinį puslapį
- projekto informacijos pateikimas susitikimų su projekto institucijų darbuotojais ar stažuotojais metu
- pranešimų darbuotojams ir naudos gavėjams apie projekto įvykius atnaujinimas ir platinimas kiekvienoje projekto partnerio institucijoje, taip pat projekto informacijos lankstinukų/skrajučių platinimas tarp darbuotojų ir besimokančiųjų
- dalyvavimas vietiniuose/nacionaliniuose ir tarptautiniuose seminaruose, konferencijose ir mugėse
- informacijos sklaidos užtikrinimas naudojant žiniasklaidos priemones ir socialinius tinklus (internetinius ir neinternetinius): pranešimus spaudai, interviu, informacinius pranešimus, brošiūras, informacinius biuletenius, socialinių tinklų svetaines: *Facebook, Twitter, Blogs* ir t.t.

3.1.2 Išnaudojimas

Naudojimas apima „integravimo“ ir „skaičiaus padidinimo“ procesus. Integravimas – tai suplanuotas sėkmingų projekto ar iniciatyvos rezultatų perdavimo atitinkamiems

sprendimų priėmėjams jų reguliuojamose vietinėse, regioninėse, nacionalinėse ir Europos sistemose, procesas. Skaičiaus padidinimas – tai suplanuotas atskirų galutinių vartotojų įtikinimo, naudoti ir/ar pritaikyti projekto ir iniciatyvos rezultatus, procesas. [The Lifelong Learning Programme 2007-2013 – Glossary](#).

Pagrindiniai naudojimo veiklos tikslai yra:

- siekti pakeisti dabartinę nusistovėjusią tvarką ir veiklos kryptis
- užtikrinti, kad projekto gaviniai yra pritaikomi galutinių vartotojų (tikslinių grupių) poreikiams tenkinti
- „padauginti“ projekto rezultatus ir gerąsias praktikas
- pritaikyti projekto patirtį ir rezultatus kitų mokymo sektorių, kitų šalių ir t.t. kontekstuose

Sėkminga išnaudojimo strategija apima žemiau nurodytus pagrindinius veiksmus. Taip pat rekomenduotina išanalizuoti konkrečius, sėkmingų projektų, gavusių EKŽ apdovanojimą, pavyzdžius:

- nustatyti poveikio didinimo kanalus ir metodus
- parengti išnaudojimo strategiją, apimančią partnerystės bei nacionalinį, regioninį ir vietinį lygius
- paskirstyti projekto finansavimo metu vykdomos išnaudojimo veiklos lėšas ir darbuotojų dienų skaičių.

3.1.3 Tvarumas

Tvarumas yra projekto gebėjimas funkcionuoti jo sutarties galiojimui pasibaigus. Projekto rezultatai nuolat vartojami ir naudojami. Tvarumas reiškia, kad projekto rezultatai yra vartojami ir naudojami ilgalaikėje perspektyvoje. [Lifelong Learning Programme 2007-2013 – Glossary](#).

Pagrindiniai tvarumo tikslai yra:

- užtikrinti ilgalaikę projekto naudą naudos gavėjams ir plačiajai visuomenei
- užtikrinti projekto gyvavimą pasibaigus jo finansavimui

Tvarumas yra vienas didžiausių projekto iššūkių. Rengiant tvarumo užtikrinimo strategiją būtina sutelkti dėmesį ir į paslaugų tiekėjus (t.y. projekto rengėjus), ir į klientus (tikslinę grupę):

Tvarumo planavimas turi apimti šiuos pagrindinius veiksmus:

- tvarumo plano, komercinio arba verslo plano, skirto apčiuopiamų projekto rezultatų pardavimui parengimas
- tvarumo koordinatoriaus ir kitų su tuo susijusių partnerių funkcijų nustatymas
- intelektinės nuosavybės teisių sutarties (arba INT) parengimas

The [IN-CLASS: International Communication and Language Assessment](#) project took place between 2009 and 2011 and was partially funded by the European Union under the Leonardo Da Vinci Programme. The goal of the project was to eliminate - for SMEs - the communication barriers between them and their international partners. The project was awarded the ELL in Romania in 2011.

Kaip parengti tvarumo planą

Tvarumo planas privalo užtikrinti, kad projekto partnerių institucijos vadovaujasi nuoseklia ir realia projekto tolesnio gyvavimo, pasibaigus jo finansavimui, strategija. Geriausi tai užtikrinantys būdai yra arba projekto rėmėjo, pasirengusio toliau finansuoti projektą, radimas arba projekto galutinių produktų pardavimas. Pasirinkus pastarąjį variantą, geriausias galutinio projekto produkto pardavimo būdas – parengti verslo planą, kuriame numatomos ilgesnio nei vienerių metų laikotarpio pajamos ir išlaidos. Verslo planas – tai verslo pasiūlymų vertinimo, verslo tikslų įgyvendinimo plano ir rezultatų tikrinimo priemonė. Kaip ir bet kuriame pramonės sektoriuje, užsienio kalbų projektų rezultatų pardavimo verslo planas turi būti lankstus.

Galima verslo plano struktūra

- a. Santrauka
- b. Produkto aprašymas ir išskirtinė vertė
- c. Rinkos analizė
- d. Konkurentų aplinka
- e. Finansinis planas
- f. Valdymas ir personalas
- g. Rinkodaros ir pardavimų planas
- h. Strateginiai partneriai
- i. Pagrindinė rizika ir jos įveikimo priemonės

Verslo planas turėtų apimti ir jau esamus partnerius, ir naujus asmenis ar institucijas, suinteresuotus tęsti projekto vykdymą ateityje. Ekonominės svarbos suteikimas projektui gali užtikrinti jo tolesnį vykdymą ir savarankiškumą.

Intelektinės nuosavybės teisės (INT)

INT sutartyje apibrėžiamos visų projekte dalyvaujančių partnerių teisės jo publikavimo, pardavimo ar kitu projekto rezultatų naudojimo atveju. Jau pačioje pradžioje, partneriai turėtų aiškiai pareikšti savo (finansinius) lūkesčius, priklausančius nuo jų indėlio, pradėjus gauti pajamas iš projekto rezultatų. Dažnai projekto koordinatoriai atideda diskusijas dėl intelektinės nuosavybės teisių iki projekto pabaigos. To daryti nepatariame, nes tokios diskusijos gali būti labai karštos ir galimų konfliktų sprendimas gali pareikalauti daug brangaus laiko.

Pagrindiniai INT sutarties punktai:

1. Sutarties šalys
2. Naudojamų terminų apibrėžimas
3. Sutarties objektas
4. Šalių sutarti dalykai
5. Sutarties šalių parašai

3.2 Bendravimas Europos kalbų ženklų apdovanojimuose projektuose

Ryšių užmezgimas – apžvalga

Ryšių užmezgimas yra vienas svarbiausių daugelio projektų rengimo ir valdymo elementų. Siekiant tvarių projekto rezultatų, Europos Sąjungos finansuojamuose projektuose ryšių užmezgimas yra vertinamas kaip esminis komponentas ir viena svarbiausių naudojimo, sklaidos ir pridėtinės vertės strategijų dalių. Bendraja prasme, bendraminčių tinklo užmezgimas yra laikomas esminiu projekto veiklos plėtros ir stiprinimo būdu, pristatant jį platesnėje ir įvairesnėje socialinėje ir ekonominėje aplinkoje.

Siekiant užsibrėžtų tikslų, ryšių užmezgimo sąvokos pagrindinių komponentų analizė ir jo veiksmingumo būdų tyrimas yra labai svarbus. Pats ryšių užmezgimas gali būti vertinamas skirtingai. Tačiau svarbu nustatyti ir suderinti pagrindinius jo kaip aukštos kokybės, didžiausio poveikio siekimo priemonės standartus ir kriterijus įvairiose srityse.

Duomenų keitimuisi IKT sistemų bendruose tinkluose sujungiamos dvi ar daugiau kompiuterinių sistemų. Tinklai kuriami naudojant kompiuterinės ir programinės įrangos derinius. Bendrame kontekste, bendraminčių tinklas gali būti apibūdinamas kaip informacijos, duomenų ar paslaugų apsikeitimas tarp atskirų asmenų, grupių įstaigų ir/ar institucijų. Tačiau prekybos ir pramonės srityse ryšių užmezgimas vertinamas kaip naudingų santykių sukūrimo tarp įvairių sektorių būdas siekiant užimtumo, verslo, profesinių ar bendrų tikslų ir kaip pagrindinė pridėtinės vertės užtikrinimo priemonė.

Ryšių užmezgimas versle yra socialinė ir ekonominė veikla, kurios metu atskiri asmenys ar asmenų grupės arba grupės, turinčios vienodą patirtį ir interesus, atpažįsta, kuria ir veikia arba palaiko kontaktus, bendravimo sistemas ir produktus. Šia prasme tai yra kitokia socialinio bendravimo forma, kur svarbiausia yra verslo ar profesinė veikla. Keletas žinomų verslo ir profesinių organizacijų sukūrė bendravimo veiklos modelius. Asmenys ar grupės naudojančios arba grindžiančios savo veiklą tokiais modeliais gali sukurti naujus verslo ryšius ir naujas verslo galimybes.

Visi žmonių santykiai tam tikra prasme yra ryšių užmezgimas. Tačiau čia ryšių užmezgimas yra sąmoningas kontaktų, ryšių ir tam tikros patirties naudojimas siekiant paskatinti profesinę veiklą. Dauguma tokių iniciatyvų turi tam tikrą reklamos ar viešųjų ryšių elementų: jos sukuria ar išplėtoja rinkodaros priemones. Bendravimas yra nebrangi veikla, reikalaujanti daugiau asmeninio atsidavimo nei pinigų, bet siekiant užtikrinti jos veiksmingumą ir tolimesnį poveikį būtinas jos planavimas, kūrimas ir įvertinimas.

Veiklos pagrindas

Komunikacijos yra ryšių užmezgimo pagrindas. Valdant projektus ir siekiant patenkinti nustatytus poreikius, dažnai tenka ieškoti novatoriškų procesų arba priimti įrodymais pagrįstus teiginius. Projektų pradinėse stadijose reikia atlikti tik atskirus

paprastus dokumentinius tyrimus, o jų kritinis projekto augimas prasideda tik dalyviams (tiek vidiniams, tiek išoriniams) pradėjus megzti ryšius. Čia reikia pateikti problemas, temas ir klausimus kitoms suinteresuotoms šalims, kad juos apsvarstyti, bei įsitraukti į abipusį kritinio mąstymo ir bendro mokymosi procesą. Šiuos procesus palengvina aiškus bendravimas, kuris priklauso nuo aiškaus minties išreiškimo bei atitinkamų terminų ir bendros kalbos naudojimo. Aiškus ir gerai suplanuotas bendravimas ir bendra prasmė yra dvi būtinos veiksmingo bendradarbiavimo prielaidos.

Kita svarbi bendravimo priežastis yra pridėtinė vertė. Kiekvienas projektas yra bandymas sukurti kažką naujo ar pateikti esamas žinias, metodus ir technologijas naudojant naujus būdus. Tai pasiekama suteikiant svaresnę vertę pradžioje nenaudotiems metodų, technologijų ar žinių aspektams. Įvairių suinteresuotų šalių bendras dalyvavimas dažnai nulemia netikėtus mokymosi rezultatus ir naujovių atsiradimą, kurios kitu atveju liktų nežinomos. Tai praplečia ir padidina projekto vertę ir yra svarbiausias bendradarbiavimo rezultatas.

Ryšių užmezgimas išplečia projekto auditoriją ir pritraukia naujų suinteresuotų šalių, kurios vaidina lemiamą vaidmenį gaunant projekto veiklos ir rezultatų įvertinimus. Jos taip pat padeda užtikrinti projekto ar jo rezultatų tvarumą. Ryšių užmezgimo dėka žymiai išauga projekto auditorija ir galimų suinteresuotųjų šalių būrys, taip užtikrinama, kad projekto rezultatai pasieks reikiamą kritinę masę, didėja jų naudojimo ateityje, pasibaigus projekto finansavimui, galimybės. Šiais netikrumo ir ekonominės krizės laikais bendravimas negarantuoja, bet gerokai padidina projekto tvarumo galimybes.

Kita svarbi priežastis ryšiams užmegzti yra kokybinis aspektas, t.y. abipusio mokymosi padidėjimas. Toks bendras mokymasis yra kūrybiškas ir dinamiškas procesas, didinantis ir pratęsiantis projekto poveikį, palengvinantis apsikeitimo žiniomis, bendros veiklos ir partnerystės procesus, skatinančius individualius ir bendrus mokslinius tyrimus ir naujovių atsiradimą. Bendras mokymasis taip pat padeda sukurti naują dalijimosi patirtimi bazę, kuri yra tarsi tramplinas tolesniam darbui ar esamų rezultatų plėtrai ir tobulinimui.

ES finansuojamuose projektuose ir programose galutinis ryšių užmezgimo tikslas yra pabrėžti projektų europietiškumą. Iš dalies, tai įkvepia daryti įtaką ES politikai, tam, kad ji kuo labiau atitiktų Europos prioritetus. Turint tai omenyje, projekto suinteresuotosios šalys inicijuos diskusijas su ES institucijomis, dalyvaus ES politikos pasitarimuose ir prisidės prie besikeičiančio mokymosi, pagrįsto tyrimais ir patikrinta gerąja praktika, bei naudojamo kuo platesnės besimokančiųjų auditorijos, kūrime.

Metodika

Apžvelgus ryšių užmezgimo apibrėžimą ir jo priežastis, patartina išanalizuoti ryšių užmezgimo, vystymo ir išlaikymo metodiką. Labai dažnai projektai remiasi geromis idėjomis ir aiškiais tikslais – taip programos gauna pradinį finansavimą. Tačiau norint, kad realybėje šios išplėtos idėjos darytų reikšmingą poveikį esamai tvarkai, būtina remtis bendravimo ir pagalbos metodais.

Tvaraus ir ilgalaikio bendradarbiavimo sukūrimas susideda iš tokių pagrindinių etapų:

- Bendros vizijos sukūrimas. Ji gali apimti tik konkrečias interesų grupes ar gali būti išplėsta įtraukiant ir kitus sektorius ar sritis. Svarbiausia, kad visos suinteresuotosios šalys sutartų dėl temos ar veiklos svarbos. Vieninga bendravimo vizija ar tikslas užtikrins bendraminčių rato ir susijusių struktūrų augimą.
- Darbo grupėje sėkmę dažnai užtikrina dalijimasis bendrais tikslais ir vertybėmis, kurių svarbiausi yra pasitikėjimas ir noras rizikuoti.
- Bendradarbiavimas turi remtis bendra patirtimi, pagrįsta bendromis temomis (pavyzdžiui užsienio kalbų mokymasis) arba konkrečiais sektoriais (mokyklos tipas ar lygis). Bent jau pradžioje, ši bendra patirtis yra vykdomos veiklos pagrindas.
- Svarbiu žingsniu yra laikomas ryšių užmezgimas pasinaudojant turimais kontaktais. Šie kontaktai buvo užmegzti buvusiose darbovietėse, ankstesnėse bendrijose, profesinėse organizacijose ar institucijose. Dalis kontaktų gali jau nebegalioti, todėl labai svarbu patikrinti jų tikrumą.
- Kitas žingsnis siekiant pritraukti naujų potencialių dalyvių yra naudojantis turimais kontaktais ir profesinėmis organizacijomis ar novatoriškais ir įkvepiančiais būdais kreiptis į naujus šaltinius. Naujų, potencialių narių pritraukimas reikalauja kūrybinio mąstymo ir aktyvios rinkodaros priemonių.
- Pagrindiniai bendros veiklos viešimo elementai yra rinkodara ir populiarinimo priemonės. Labai svarbu esamiems ir galimiems partneriams atskleisti dalyvavimo bendroje veikloje privalumus ir naudą.
- Augant bendraminčių tinklui pritraukiamos ir naujos ir didesnės auditorijos, kurios dydžiu gali pranokti planuotąsias pradžioje. Kuriant bendraminčių tinklą būtina numatyti atsakymo į paklausimus iš galimų ir esamų narių, mechanizmą. Administravimo ir kontrolės sistemos taip pat privalo užtikrinti, kad tinklas išliktų „švarus“ ir aktualus jame dalyvaujantiems.
- Per pastaruosius du dešimtmečius atsiradusios pažangios IKT lėmė intensyvią elektroninių bendrijų, naudojančių socialinius tinklus ir WEB 2.0 technologijas, plėtrą. Tai įtakoja proporcingą narių augimą (kai kurie tinklai nesunkiai pasiekia šimtų ar tūkstančių narių skaičių), bet jų kokybinis aspektas gali būti abejotinas, ypač turint omenyje ilgalaikį poveikį, įsipareigojimus, susidomėjimą ir vertę. Tačiau dalis socialinių tinklų, tokiu kaip „*Linked In*“, vienijantis konkrečių interesų siejamas grupes, gali būti labai naudingos bendravimo ir informacijos dalijimosi priemonės. Tačiau jų indėlis į pridėtinės vertės ar tvarumo sukūrimą yra labai abejotinas.

Rezultatų apibrėžimas

Pagrindinis ryšių užmezgimo uždavinys nuo pat bendraminčių tinklo sukūrimo pradžios iki pat galutinio modelio išvystymo yra nustatyti jo pagrindinius galutinius rezultatus. Tai yra ir atsakymai į klausimus kokią naudą bendraminčių tinklas galėtų ir turėtų atnešti pirminiams projekto kūrėjams ir kitoms suinteresuotoms šalims. Sėkmingas bendravimo tinklas remiasi visų suinteresuotų šalių poreikių patenkinimu. Dinamiški bendraminčių tinklai nuolat kuria naujus produktus, pritraukia naujų

dalyvių, įgyvendina įdomias naujoves ir papildo besimokančiųjų bendruomenę, kurios dalimi yra ir jie patys.

Terminas „profesinio mokymosi bendruomenė“ tapo gana įprastas įvairiuose švietimo sluoksniuose. Jis apibūdina grupę kolegų, kuriuos vienija bendro tikslo siekimas. Švietimo atveju tai yra mokinių mokymas. Bendruomenė vykdo įvairias veiklas, tokias kaip vizijos populiarinimas, bendras darbas ir mokymasis, kitų klasių lankymas ir stebėjimas bei bendras sprendimų priėmimas. Profesinio mokymosi bendruomenės yra naudingos ir pedagogams, ir besimokantiesiems, kadangi jų dėka mažinama mokytojų izoliacija, gerinama informacijos sklaida, didina mokytojų atsidavimą darbui bei gerina besimokančiųjų akademinis pasiekimus.

Besimokančiosios organizacijos, kurioje žmonės nuolat tobulina savo gebėjimus perduoti norimus rezultatus, puoselėja naujus ir atvirus bendravimo būdus, išlaisvina kolektyvinius siekius, ir nuolat mokosi mokytis kartu, idėja yra pakankamai nauja. Švietimo aplinkoje besimokančiųjų bendruomenė apima žmones iš įvairių visuomenės sluoksnių, kurie nuolat dirba kartu. Toks bendras darbas remiasi apibūsiu dialogu, kurio metu darbuotojai kalbasi apie mokinius, mokymą ir mokymąsi, kelia pagrindinius klausimus, problemas bei randa sprendimus. Tokiuose pokalbiuose dalyvaujantys asmenys išmoksta pritaikyti naujas idėjas ir informaciją sprendžiant problemas ir sugeba sukurti naujas mokymosi sąlygas mokiniams. Pagrindinės šiame procese naudojamos priemonės yra bendros vertybės ir vizija, palaikanti fizinė ir socialinė aplinka, dalijimasis asmenine patirtimi.

Naujų besimokančiųjų bendruomenių rezultatų apibrėžimas yra veiksmingo bendradarbiavimo pamatas tiek plačiąją, tiek siaurąją prasme. Tai reiškia, kad visos suinteresuotosios šalys pradeda vykdyti tam tikrą bendrą veiklą, išlaikydamos bendruomenės sukūrimo pirmines temas ir rūpimus klausimus, pavyzdžiui, užsienio kalbų mokymas, kokybės gerinimo metodai ar naujausios technologijos. Bendra veikla taip pat reiškia, kad nustatyti rezultatai gali būti pasiekti naudojant bendrus išteklius ir bendras mokymo priemones ir įžvalgas, kylančias iš kritinio mąstymo ir vertinimo. Tai kokybiškas bendravimas: čia žmonės susirenka ne tik susitikti, pasisveikinti ar pasikeisti kontaktiniais duomenimis, bet naudojasi juo realios veiklos vykdymui ir bendravimui, kurie praplečia ir gilina bendrą supratimą ir padeda pasiekti rezultatų. Bendros vertybės ir požiūris yra neatsiejamos tokio bendravimo dalys. Idealiomis aplinkybėmis toks bendravimas gali tapti kūrybos forumu, leidžiančiu peržengti asmeninio ir segmentinio komforto zonas (pavyzdžiui, akademinės katedras) ir dirbti ten, kur siekiama tikro originalumo, novatoriškumo ir kūrybiškumo.

Ryšių užmezgimas

Ryšių užmezgimas gali remtis bendraisiais principais, tačiau tikrovėje jis yra orientuotas į rūpimą dalyką, profesinį suinteresuotųjų šalių profilį, konkrečių interesų grupių dėmesio taškus ir tikslus bei auditorijos ir suinteresuotų šalių turimus išteklius. Nėra vieningo apibrėžimo kaip turi atrodyti profesinės bendruomenės: jos gali būti didelės arba mažos; jos gali veikti pagal formalius reikalavimus ar šiek tiek laisviau. Profesiniai bendravimo tinklai, tokie kaip užsienio kalbų mokymosi bendruomenės, gali būti formuojami mokyklos, regiono, nacionaliniu ar tarptautiniu pagrindu. Jie apima daugelį veiklų. Profesinio mokymosi bendruomenės ir tinklai gali turėti daug skirtingų profilių, tačiau juos turi sudaryti nariai, kurie vadovaujasi šiais įsitikinimais ir elgesio normomis:

- Begalinis rūpinimasis mokymusi ir projekto sprendžiamomis problemomis
- Nebijojimas rizikuoti
- Iššūkių vieni kitiems sukūrimas ir lūkesčių didinimas
- Kitų, išskyrus savo, požiūrio gerbimas ir vertinimas
- Kitų indėlio pamatymas ir vertinimas
- Siekis dirbti geriau
- Nuolatinis tobulėjimas

Sėkmingai veikiantys bendraminčių tinklai ir profesinio mokymosi bendruomenės dalinasi ne tik bendrais įsitikinimais ir elgesio normomis, bet ir susitelkia ties tais pačiais dalykais. Dalyvavimas konkrečioje mokymosi bendruomenėje turi būti grindžiamas susitelkimu į aiškų ir nuoseklų mokymąsi. Tam, kad tinko darbas vyktų sklandžiai, būtina dalintis naujausių tyrimų duomenimis, veikti pagal nustatytus kokybės reikalavimus ir sutelkti dėmesį į mokymosi procesą, nešališkumą ir siekiamus rezultatus. Bendraminčių tinklo veikla privalo plėsti jo narių žinias ir įgūdžius, kartu skatinanti naujoves ir kompetenciją.

Svarbus bendraminčių tinko tvarumo užtikrinimo aspektas – tinklo plėtra į naujus, bet susijusius sektorius, kad esami ištekliai būtų nuolat papildomi iš naujų šaltinių. Esminis sėkmingai veikiančio bendraminčių tinklo veiksnys yra jo narių gebėjimas imtis iniciatyvos ir atsakomybės bei užtikrinti motyvacijos išlaikymą. Tam, kad bendraminčių tinklai klestėtų, išliktų ir plėstųsi būtina, kad jų nariai būtų motyvuoti.

Bendraminčių tinklai ir gerosios praktikos

Kurdamos bendraminčių tinklus, kurių tiklas yra paremti gerąsias praktikas, suinteresuotosios šalys gali užimti minimalistinę arba maksimalistinę poziciją.

Minimalistinės pozicijos atveju pakanka surengti forumą, padėsianti nariams užmegzti pirminį kontaktą, pasikeisti informacija, pradėti bendrauti ir tą bendravimą palaikyti. Tokio bendradarbiavimo tinklo esmė - pateikti reikiamus įrodymus finansuotojams ir vykdytojams (pavyzdžiui Europos Komisijai) apie tai, kad buvo imtasi pagrindinių priemonių, kad mokymasis ir veikla tęstųsi už projekto ribų projektui pasibaigus ir kad toliau būtų daromas poveikis projekto veiklos srityje.

Maksimalistinės pozicijos atveju bendradarbiavimo tinklo sukūrimas yra laikomas pagrindine poveikio, pridėtinės vertės bei tvarumo kūrimo priemone, bei žinių, reikalingų rengiant naujus projektus ir iniciatyvas baze, šaltiniu. Tokie bendraminčių tinklai yra paremti keturiais pagrindiniais komponentais: novatoriškumu, pritaikomumu, kūrybiškumu ir motyvacija. Kūrybiškumas neatsiranda vienuoje. Bendradarbiavimas nebus naudingas ir funkcionalus be žmonių bendravimo. Profesinėse bendrijose keitimasis informacija susijusia su naujovėmis yra daug svarbesnis nei bendravimas apie vartojimą ir taikymą. Taip pat, tai pabrėžia kaip svarbu yra suprasti kūrybiškumo ir naujovių taikymo veiksmingumą ir svarbą. Galių stokojantys asmenys ar bendrijos naujoves gali priimti kaip grėsmę. Kūrybiškumas pats savaime nesuteikia galių: tai priklauso nuo socialinių ir ekonominių struktūrų, kurios privalo reaguoti į žmonių poreikius, turi sudominti ir būti atviros. Bendravimas ir socialiniai aspektai yra vertinami tokiuose projektuose kaip NELLIP, kuriuose jų

partneriai pabrėžia efektyvumą, bendradarbiavimą, kokybės standartus ir priklausomumą vienam nuo kito.

Perspektyvių ir efektyvių bendraminčių tinklų sukūrimas turi būti pagrįstas ne vien paprastu reikalavimų finansavimui gauti tenkinimu, bet dinamiškų darbo priemonių ir metodų kūrimu, skatinančiu pokyčius ir kompetencijos plėtrą.

3.3 EKŽ bendradarbiavimas ir suaugusiųjų švietimas

Europos kalbų ženklas buvo svarbi paskata politikos iniciatyvoms ir užsienio kalbų mokymo plėtrai suaugusiųjų švietimo sektoriuje visoje Europoje. Jis paskatino daugybės mokymosi visą gyvenimą projektų atsiradimą bei tinkamai įvertino atskirų asmenų žinias ir pasiekimus papildomos kalbos mokymosi srityje. EKŽ yra puikus ir atskirų asmenų, ir institucijų paskatinimo ženklas. Nors ne visiems užsienio kalbų besimokantiesiems suaugusiems tikslas yra gauti diplomą, tačiau tam tikra formali mokymosi forma yra būtina daugumai. Tai gali būti pasirengimas testui, profesinis mokymas ar profesinės kvalifikacijos kursai.

Suaugusiųjų švietimo sistemos mokytojai, sprendimų priėmėjai ir valdytojai turi užtikrinti tai, kad besimokantieji žinotų apie egzistuojančias galimybes ir supažindinti juos su visomis priemonėmis ir būdais reikalingais pereiti prie formalesnio mokymosi ar pasiekti reikiamą kalbos mokėjimo lygį. Atlikti skaitymo, rašymo ir žodyno mokymo tyrimai pateikia mokytojams gaires, padedančias besimokantiems suaugusiems įgyti reikiamus kalbinius įgūdžius. Labai svarbios yra besimokančiųjų supažindinimo ir konsultavimo paslaugos bei suaugusiųjų švietimo programų integravimas į bendruomeninę mokymo sistemą, siekiant patenkinti konkrečius besimokančiųjų suaugusiųjų poreikius. Bendrai, visi šie būdai gali būti labai naudingi tenkinant besimokančiųjų suaugusiųjų poreikius jiems pereinant į kitą švietimo ar mokymosi lygį.

Kadangi dauguma suaugusiųjų švietimo sistemų išgyveno reformų laikotarpį, nėra aišku ar jos jau pasiekė savo tikslą: užtikrinti tvarų sistemos dalyvių užimtumą. Vienas iš būdų to pasiekti yra asmenims teikiamų žinių pajvairinimas: pagrindinį dėmesį reikėtų skirti plataus masto bendrajam ir profesiniam išsilavinimui. Išlieka klausimas kiek šis metodas bus naudingas žmonėms jų darbinėje aplinkoje: taigi, ir visą gyvenimą trunkančio mokymosi vaidmens svarbos turint tvirtus pamatus.

Šiandieniniame krizės laikotarpyje visose Europos šalyse pagrindinė suaugusiųjų švietimo sistemos problema yra migruojančių darbuotojų ar neseniai atvykusių imigrantų poreikių tenkinimas. Daugelyje Europos šalių augs pirmos ar antros kartos imigrantų skaičius, kurių išsilavinimo bei tos šalies, kurioje gyvena, kalbos mokėjimo ir raštingumo lygis yra santykinai žemas bei jų motyvacija siekti ne tik aukštojo išsilavinimo, bet ir darbinio ar profesinio mokymosi yra pakankamai žema.

Didelė dalis 16 – 24 m. amžiaus asmenų jau nėra bendrojo lavinimo mokyklų sistemos dalis arba jai niekada nepriklausė daugiausiai dėl to, kad jie buvo jau per

seni pradėti eiti į šalies, į kurią jie atvyko, mokyklą arba dėl to, kad jie suprato, kad jų galimybės baigti mokyklą yra labai menkos ir dėl to jie net nepradėjo mokytis. Kaip bebūtų, daugelis privalo dirbti kad išlaikytų save ir savo šeimas. Stebėtinau daug jaunų imigrantų gyvena savarankiškai. Be daugelio švietimo ir ekonominių poreikių, ši jaunų imigrantų grupė susiduria su kultūriniais iššūkiais, ypač tie, kuriems trūksta mokymosi galimybių, ir tai lemia ribotą raštingumą, stumiantį juos į visuomenės pakraščius.

Suaugusiųjų švietimo sistemos pedagogai žino apie daugelį daugialypių sunkumų. Be to, jie puikiai supranta, kad geresni užsienio kalbos įgūdžiai yra ne vien tik kalbos mokymasis. Tai svarbi socialinės ir ekonominės integracijos priemonė, mažinanti socialinę atskirtį. EKŽ apdovanojimas dažnai pabrėžia tokį žmonių teisėmis grindžiamą kalbos mokymąsi. Jis remia metodus ar sistemas, skatinančius asmeninį ir socialinį vystymąsi.

Šio sektoriaus dalyvių bendradarbiavimas gali turėti teigiamą poveikį visoms suinteresuotoms šalims. Jis padeda užmegzti ryšį tarp šioje srityje dirbančių asmenų. Vis dėlto, suaugusiųjų švietimui skiriami resursai daugelyje Europos šalių yra nepakankami, todėl bendradarbiavimas gali būti rimtas iššūkis dėl jų ribotumo. Nepaisant to, bendradarbiavimo pridėtinė vertė ir potencialas yra didžiuliai. Suaugusiųjų švietimo teikėjai atstovauja įvairias ir kūrybingas grupes ir jų sinergijos galimybės yra visokeriopos.